

Gjøvik, 5. februar 2020.

J.nr./referanse: 04-20/GK/ks

TIL KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Hans Olav Lahlum (SV), leder
Jorun A. Lilleeng (Ap), nestleder
Ottar Uglum (Rødt)
Arne B. Krokeide (H)
Vigdis Amlien Kristiansen (Sp)

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles herved til møte i kontrollutvalget:

Dato: Torsdag 13. februar 2020

Tid: Kl. 0900 – ca 1500

Sted: Møterom «Vindingstad», rådhuset

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Forfall bes meddelt snarest til undertegnede på tlf/SMS til 995 77 903 eller e-post
kjetil@kontrollutvalget.no.

Deltakelse fra andre i møtet:

- Innlandet Revisjon IKS deltar fra møtestart i f.m. sak 11.
- Rådmannen deltar fra kl. 1200 i f.m. sakene 13-15.

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken
Utvalgssekretær

Kopi sendt:

- Ordfører og rådmann
- Innlandet Revisjon IKS

Adresse:

Kontrollutvalgstjenester Kjetil Solbrækken
Studievegen 7, 2815 Gjøvik
Tel. 995 77 903, e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

SAKSLISTE

FOR MØTE I GJØVIK RÅDHUS

Torsdag 13. februar 2020 kl. 0900

SAK NR. 10/2020	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 09.01.2020
SAK NR. 11/2020	REGNSKAPSREVISJON: PRESENTASJON AV FAGOMRÅDET, REVISJONSSTRATEGI OG STATUS FOR REVISJON AV 2019-REGNSKAPET
SAK NR. 12/2020	KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2020
SAK NR. 13/2020	ADMINISTRATIV ORGANISERING I GJØVIK KOMMUNE
SAK NR. 14/2020	OVERORDNET INTERNKONTROLL OG RISIKOVURDERINGER
SAK NR. 15/2020	GJENNOMFØRTE OG PLANLAGTE INTERNREVISJONER I GJØVIK KOMMUNE 2017-2020
SAK NR. 16/2020	PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON: FORELØPIGE RISIKOVURDERINGER OG PRORITERINGER
SAK NR. 17/2020	ÅRSRAPPORT OG AVREGNING 2019 FRA INNLANDET REVISJON IKS
SAK NR. 18/2020	REFERATSAKER

Gjøvik, 5. februar 2020.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Kopi til orientering:

- Ordfører og rådmann
- Vararepresentantene til kontrollutvalget

SAK NR. 10/2020

Gjøvik kommune

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 09.01.2020

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2019	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 09.01.2020

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 09.01.2020 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Møteprotokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges herved frem til formell godkjenning.

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Torsdag 9. januar 2020 holdt kontrollutvalget møte i Gjøvik rådhus fra kl. 0900 - 1445.

Som medlemmer møtte:

Hans Olav Lahlum, leder (SV)
Jorun A. Lilleeng, nestleder (Ap)
Ottar Uglum (Rødt)
Arne B. Krokeide (H)
Vigdis Amlien Kristiansen (Sp)

Følgende medlem hadde meldt forfall:

Ingen

Ellers møtte:

Innlandet Revisjon IKS: Daglig leder Bjørg Hagen (sakene 05/20 og 06/20) og fagansvarlig for forvaltningsrevisjon Reidun Grefsrud (hele møtet).

Sekretær: Kjetil Solbrækken.

Møteprotokollen er sendt til:

Kommunestyret v/ordfører, kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer, rådmannen, Innlandet Revisjon IKS, Oppland Arbeiderblad og Gjøviks Blad.

**Utvalgsmøtet ble satt kl. 0900 med Hans Olav Lahlum som møteleder.
Innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent.**

Til behandling:

SAK NR. 01/2020

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 02.12.2019

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 02.12.2019 godkjennes.
---------------------------	---

SAK NR. 02/2020

KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT FOR 2020

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Kontrollutvalgets budsjett for 2020, vedtatt av kommunestyret i møte den 12.12.2019, tas til orientering.
---------------------------	---

Fra behandlingen:

Utvalgssekretær Kjetil Solbrækken presenterte kommunelovens regler om utarbeidelse av plan og forslag til metode/opplegg for gjennomføring av risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for planen.

Vedtak, enstemmig:

1. Kontrollutvalgets oppgave med å lage en plan for forvaltningsrevisjon tas til orientering, herunder at planen skal vedtas av kommunestyret i løpet av 2020.
2. Kontrollutvalget vil basere planen på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper.
3. Risiko- og vesentlighetsvurderingen (grunnlaget for planen) gjennomføres som en prosess, forankret i kontrollutvalget, gjennom 1. halvår 2020. Prosessen gjennomføres i følgende hovedtrinn:
 - a) Informasjonsinnhenting og risikovurdering
 - b) Prioritering – vurdering av vesentlighet
 - c) Utarbeidelse av plan
4. Informasjonsinnhenting og vurdering av risiko for kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper gjøres primært gjennom bruk av følgende kilder/informasjonskanaler:
 - a) Informasjon fra kommunen, evt. fra selskapet selv – skriftlig og muntlig
 - b) Informasjon fra eksterne offentlige kilder
 - c) Kontrollutvalgets, sekretariatets og revisors kunnskap om virksomheten
5. Prosessen følges opp slik:
 - a) Rådmannen inviteres til presentere:
 - Kommunens administrative organisering.
 - Kommunens overordnede system for internkontroll, herunder kommunens system for risikovurdering og avvikshåndtering.
 - Gjennomførte risikovurderinger av kommunens virksomhet på overordnet nivå.
 - Gjennomførte internrevisjoner siste tre år.
 - Oversikt over kommunens deltakelse i interkommunale samarbeid og vurdering av risiko i tilknytning til disse.
 - Oversikt over kommunens eierskap i selskaper og vurdering av risiko i tilknytning til disse.
 - b) Sekretær bes om å kartlegge aktuelle skriftlige informasjonskilder (fra kommunen og eksterne offentlige kilder) og vurdere hvordan disse på en effektiv måte kan benyttes i arbeidet med planen.

- c) Revisor engasjeres i prosessen ved gjennomføring av foranalyser på utvalgte områder etter bestilling fra kontrollutvalget.

SAK NR. 04/2020

IGANGSETTING AV ARBEIDET MED PLAN FOR EIERSKAPSKONTROLL 2020-2023

Fra behandlingen:

Utvalgssekretær Kjetil Solbrækken presenterte kommunelovens regler om utarbeidelse av plan og forslag til metode/opplegg for gjennomføring av risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for planen.

Vedtak, enstemmig:

1. Kontrollutvalgets oppgave med å lage en plan for eierskapskontroll tas til orientering, herunder at planen skal vedtas av kommunestyret i løpet av 2020.
2. Kontrollutvalget vil basere planen på en risiko- og vesentlighetsvurdering som gjennomføres i løpet av 1. halvår 2020. Arbeidet gjennomføres etter følgende hovedtrinn:
 - a) Informasjonsinnhenting og risikovurdering
 - b) Prioritering – vurdering av vesentlighet
 - c) Utarbeidelse av plan
3. Saken følges opp slik:
 - Rådmannen inviteres til presentere:
 - Kommunens prinsipper for eierstyring.
 - Kommunens system for oppfølging av eierskap, herunder risikoen for svikt.

SAK NR. 05/2020

INNLANDET REVISJON IKS: PRESENTASJON AV SELSKAPET

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved daglig leder Bjørg Hagen presenterte revisjonsselskapet og svarte på spørsmål.

Vedtak, enstemmig:

Daglig leder i Innlandet Revisjon IKS sin presentasjon av selskapet tas til orientering.

SAK NR. 06/2020

OPPDRAGSAVTALE MED INNLANDET REVISJON IKS FOR 2020

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved daglig leder Bjørg Hagen orienterte.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Oppdragsavtale mellom kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS for 2020 godkjennes.
---------------------------	---

SAK NR. 07/2020

FORVALTNINGSREVISJON: PRESENTASJON AV FAGOMRÅDET OG ORIENTERING OM GJENNOMFØRTE OG PLANLAGTE REVISJONER

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved fagansvarlig for forvaltningsrevisjon Reidun Grefsrud presenterte fagområdet mm. og svarte på spørsmål.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Innlandet Revisjon IKS sin presentasjon av fagområdet forvaltningsrevisjon og revisjonens kompetanse på området tas til orientering.
---------------------------	--

SAK NR. 08/2020

FORVALTNINGSREVISJON: BESTILLING AV FORANALYSER

Fra behandlingen:

Saken ble diskutert med utgangspunkt i:

- Revisors orientering i sak 07/2020 og oversikt over utvalgte tema.
- Oversikt/liste over tidligere vedtak i kontrollutvalget i Gjøvik kommune (saker/vedtak til oppfølging).
- Forslag fra Finn Olav Rolijordet (avviksrapportering Helse- og omsorg).
- Utvalgssekretærens informasjon om forslag fra kontrollutvalgene i Søndre Land og Nordre Land om å prioritere en felles undersøkelse rettet mot det interkommunale samarbeidet Gjøvik og Land barnevernstjeneste.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Som ledd i arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 bes Innlandet Revisjon IKS om å gjennomføre foranalyse på følgende områder: a) Psykisk helse b) Avviksrapportering 2. Kontrollutvalget har merket seg forslaget fra kontrollutvalgene i Nordre Land og Søndre Land om å foreta en felles foranalyse, og evt. forvaltningsrevisjon, av det interkommunale samarbeidet Gjøvik og Land barnevernstjeneste. Kontrollutvalget er innstilt på å prioritere området i sin plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020-2023. Kontrollutvalgene i Nordre Land og Søndre Land oppfordres til å komme med innspill til innfallsvinkler/perspektiver for en eventuell kontroll med barnevernstjenesten.
---------------------------	---

Vedtak, enstemmig:

Saken utsettes til neste møte.

Gjøvik, 9. januar 2020.

Hans Olav Lahlum
lederRETT UTSKRIFT:
Gjøvik, 9. januar 2020.

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

NESTE MØTE

Dato:**TORSDAG 13. FEBRUAR 2020****Tidspunkt:****KL. 0900****Aktuelle saker:**

- Administrativ organisering
- Internkontroll i Gjøvik kommune
- Risikovurderinger (overordnet nivå)
- Presentasjon av internrevisjoner
- Kontrollutvalgskonferansen 2020
- Plan for forvaltningsrevisjon - overordnet risikovurdering: Drøfting av aktuelle tema/områder («brainstorming»), vurdering mht. oppfølging av tidligere vedtak i kontrollutvalget mv. (KU-sak 03/19)
- Plan for forvaltningsrevisjon – bestilling av foranalyser utvalgte områder
- Regnskapsrevisjon:
 - Presentasjon av fagområdet
 - Revisjonsstrategi og status for revisjon av 2019-regnskapet

Møte 12.03.2020

- Interkommunale samarbeid: Oversikt over samarbeid og risikovurderinger (KU-sak 03/20)
- Kommunens eierskap i selskaper: Oversikt over selskaper og risikovurderinger (KU-sak 03/20)
- Foranalyse: Psykisk helse (KU-sak 08/20) – revisor orienterer
- Foranalyse: Avviksrapportering (KU-sak 08/20) – revisor orienterer
- Plan for forvaltningsrevisjon: Informasjonsinnhenting – skriftlig informasjon (intern og ekstern) – KU-sak 03/20

Tidligere vedtak til oppfølging (fra valgperioden 2015-2019):

- Skole: Opplæringsloven vs. arbeidsmiljøloven (KU-sak 45/19)
- Skole: Fylkesmannens tilsynsrapport – læringsmiljø (KU-sak 45/19)
- Risikovurderinger i fm. bosetting av vanskeligstilte (KU-sak 47/19)
- Bosetting av vanskeligstilte – Hunndalen:
 - Rådmannens svar til beboerne (utarbeides høsten 2019).
 - Rådmannens evaluering (planlagt utført når man har fått en lengre periode der alle boenheter er bebodd)
- Innspill til ny plan for forvaltningsrevisjon:
 - Avviksregistrering – skole (KU-sak 45/19)
 - Avviksregistrering – hele kommunen (KU-sak 46/19)
 - PP-tjenesten (KU-sak 50/17, pkt. 4).
 - Psykiatri (KU-sak 70/16)
 - Målstyring (KU-sak 77/16)
- Tilstandsrapport for grunnskolen i Gjøvik + div. tema (KU-sak 59/18)
- Internrevisjoner forrige år (KU-sak 18/17)
- Forundersøkelse – tema: Næringsutvikling (KU-sak 07/19)
- Kommunelovens krav til «redegjørelse» i årsrapporten om internkontroll og etikk (KU-sak 19/19)
- Barnevernet i Gjøvik kommune: Generell presentasjon + oppfølging av Kommunebarometeret (KU-sak 07/19, jf. KU-sak 48/18)
- Sykefraværssarbeidet i Gjøvik kommune (KU-sak 30/18, 1. halvår 2019)
- Risikovurderinger og korrupsjonsforebyggende arbeid på politisk nivå (KU-sak 42/18)
- Oppfølging av råd om etablering av tipsmottak (KU-sak 42/18, jf. KU-sak 35/18)
- Implementering av ny personopplysningslov (KU-sak 25/18, våren 2019?)
- Digitalisering – orienteringssak (KU-sak 14/18)

Årlige saker:

- Kostratall (Framsikt Analyse evt. Kommunebarometeret).
- Internrevisjoner forrige år (KU-sak 18/17)
- Kartlegging/oppfølging av eksterne tilsynsrapporter (KU-sak 13/18).
- Oppfølging av politiske vedtak – årlig sak (KU-sak 50/17)
- Oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjonsprosjekter (KU-sak 22/19)

Bestillinger til Innlandet Revisjon IKS:

- Regnskapsrevisjon: Løpende info. om betydningen av digitalisering og automatisering i kommunen i forhold til revisjonsarbeidet (KU-sak 10/19)
- Foranalyse: Psykisk helse (KU-sak 08/20)
- Foranalyse: Avviksrapportering (KU-sak 08/20)

Møteplan 1. halvår 2020 - kontrollutvalget:

- Torsdag 09.01.2020 kl. 0900
- Torsdag 13.02.2020 kl. 0900
- Torsdag 12.03.2020 kl. 0900
- Torsdag 16.04.2020 kl. 0900
- Onsdag 27.05.2020 kl. 0900

Gjøvik kommune**REGNSKAPSREVISJON: PRESENTASJON AV
FAGOMRÅDET, REVISJONSSTRATEGI OG STATUS FOR
REVISJON AV 2019-REGNSKAPET**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	09.01.2020 (utsatt) 13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi (brev fra Innlandet Revisjon IKS)	Vedlegg 1
2. Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet (brev av 25.07.2019 fra Innlandet Revisjon IKS til kontrollutvalget)	Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Revisors presentasjon av hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi og status for revisjon av kommuneregnskapet for 2019 tas til orientering.   2. Oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen uavhengighet tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:**Oppsummering:**

I tråd med etablert praksis presenterer Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for revisjon av kommuneregnskapet. Hensikten er å holde kontrollutvalget løpende orientert om regnskapsrevisjonens arbeid, jf. kravene i kommuneloven og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

I tillegg til beskrivelse av hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi, vil det også bli orientert om revisors egenvurdering av sin uavhengighet til kommunen /oppdraget (se vedlegg). Det siste følger av krav i lovverket om at det årlig skal avgis slik vurdering.

Saken er en orienteringssak for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets ansvar og oppgaver i f.m. regnskapsrevisjon:

Kontrollutvalgets ansvar i tilknytning til regnskapsrevisjon er beskrevet slik i lovverket:

a) Kommuneloven:

§ 23-2. Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget skal påse at

a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte

b) Forskrift om kontrollutvalg og revisjon:

§ 3. Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruks og avtaler med revisor*
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

Kontrollutvalgets ansvar og oppgaver løses slik:

Kontrollutvalgets sekretær følger opp på vegne av kontrollutvalget og legger løpende opp saker og fremlegger aktuelle dokumenter for utvalget slik at kontrollutvalgets ansvar ivaretas på tilfredsstillende måte. I hovedsak følges dette opp slik overfor kontrollutvalget:

- Rapportering fra revisor i tilknytning til planfasen, interim og årsoppgjøret
 - Kommentar: Det er etablert praksis med deltakelse minimum tre ganger i året fra regnskapsrevisor der det rapporteres om revisjonsarbeidet.
- Det påses at pålagte skriftlige rapporteringer legges frem:
 - Evt. skriftlig påpeking fra revisor, såkalte nummererte brev (kommuneloven § 24-7)
 - Revisjonsberetning (kommuneloven § 24-8)
 - Skriftlig uttalelse vedr. revisors oppgave med «forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen» (kommuneloven § 24-8)
 - Egenvurdering av revisjonens uavhengighet – årlig (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19)
- Orientering om, og rapport fra ekstern kvalitetskontroll (jf. inngått oppdragsavtale)

Uten at dette rapporteres særskilt følger kontrollutvalgets sekretær med på at øvrige forhold i forskriftens kapittel 2 og 3 er oppfylt, bl.a:

- Krav til revisors kvalifikasjoner (forskriftens § 9)
- Utpeking av oppdragsansvarlig revisor (forskriftens § 10)

Innlandet Revisjon IKS

Gjøvik, 30. oktober 2019
J.nr./Referanse: 2019-876/ID

Kontrollutvalget i Gjøvik kommune

Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2019.

1. Innledning.

Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi skal forelegges kontrollutvalget, jf. oppdragsavtalen.

Vi gjennomfører revisjonen i henhold Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25.09.1992 § 78, herunder Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner m.v. av 15.06.2004, God kommunal revisjonsskikk og Internasjonal Auditing and Assurance Standards Board, ISA.

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer.

Revisor skal planlegge revisjonsoppdraget slik at revisjonsarbeidet blir utført på en måleffektiv måte. Vi utarbeider overordnet revisjonsstrategi for oppdraget som er inndelt i følgende punkter:

- Inndeling av kommunen i revisjonsområder
- Risiko- og vesentlighetsvurderinger
- Tidspunkt for gjennomføring av revisjonen og styringen av oppdraget
- Metodikk og angrepsvinkel
- Identifiserte risikoområder som følges opp

ISA 300 gir føringer for revisors metode for og innhold til overordnet revisjonsstrategi. Strategien baserer seg på revisors risiko og vesentlighetsvurderinger ut fra tidligere erfaringer med oppdraget og årets foreløpige vurderinger. Revisjonsstrategien vil utvikles gjennom revisjonsprosessen. Endringer som får vesentlig innvirkning på revisjonsutførelsen vil bli kommunisert til kontrollutvalget.

2. Inndeling av kommunen i revisjonsområder

Regnskapet deles inn i revisjonsområder. Revisjonsområdene dekker alle deler av drifts-, investerings- og balanseregnskapet samt årsberetningen.

Hovedkontor:
Kirkegata 76
2609 Lillehammer
Tlf. 61 28 90 80

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61 28 90 80

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3 A
2670 Otta
Tlf. 61 28 90 80

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
www.irev.no
Postboks 988
2626 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Revisjonsarbeidet er basert på en vurdering av risiko og vesentlighet i henhold til de internasjonale revisjonsstandardene. Revisors risiko og vesentlighetsvurderinger er skjønsmessige vurderinger.

Revisors målsetting med å identifisere og anslå risikoene for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, er å danne seg grunnlag for utforming og iverksettelse av handlinger for å håndtere de anslåtte risikoene.

Med **risiko** menes risikoen for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i regnskapet. I den overordnede revisjonsstrategien vurderes dette på overordnet nivå basert på revisors erfaringer med oppdraget, analyser, diskusjoner i revisjonsteamet og kommunikasjon med rådmannen.

Vi vurderer risikoen for vesentlig feilinformasjon, enten den skyldes misligheter eller feil, på regnskaps- og påstandsnivå, gjennom forståelse av enheten og dens omgivelser, herunder enhetens interne kontroll.

Vår foreløpige vurdering av risiko for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i regnskapet er at risikoen er **middels/lav**.

Følgende momenter er lagt til grunn:

- Kommunen er en offentlig virksomhet som drives av offentlige bevilgninger og er underlagt offentlighetsloven
- Kommunen er regel- og budsjettstyrt
- Kommunen er en relativt stor virksomhet med etablert organisering og etablerte internkontrollsystemer
- Vår erfaring med kommunen

Vesentlighet blir i rammeverk for finansiell rapportering vanligvis forklart med at **feilinformasjon**, herunder utelatelser, er å anse som **vesentlige** dersom de rimelig kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som treffes av brukerne på grunnlag av regnskapet. Skjønsmessige vurderinger av vesentlighet foretas i lys av rådende omstendigheter og påvirkes av feilinformasjonens størrelse eller type, eller en kombinasjon av begge av forhold som vurderes som vesentlig for brukerne av regnskapet som en gruppe. Den mulige virkningen av feilinformasjon for bestemte individuelle brukere, hvis behov kan variere i stor grad, tas ikke i betraktning.

Revisor tallfester vesentligheten i planleggingsfasen. Vesentligheten revurderes etter hvert som revisjonen utføres.

Vår foreløpige vurdering av vesentlighet for regnskapet totalt sett er at grensen settes til **middels**.

Følgende momenter er lagt til grunn:

- Budsjett 2019 stiller krav om innsparinger og nøktern drift, og er vedtatt med negativt netto driftsresultat. Dette er langt unna Fylkesmannens anbefaling på 1,75% av driftsinntektene.
- Kommunen har etter 2. tertial lagt fram en prognose som gir et merforbruk i 2019 på 20,1 mill. Dette skyldes merforbruk på driften på 39,7 mill og merinntekter på sentrale inntekter og netto finans på 19,6 mill.
- Kommunens likviditet er svekket de siste årene
- Kommunen er eksponert for omtale i media
- Kommunens investeringsbudsjett for 2019 er høyt med høy grad av lånefinansiering
- Kommunens lånegjeld er økende, og den vil fortsatt øke som følge av store investeringsplaner
- Kommunen har økonomisk handlefrihet. Disposisjonsfondet er ved inngangen til 2019 på 18% av sum driftsinntekter. Fylkesmannens anbefaling er på minst 5%

4. Tidspunkt for gjennomføring av revisjonen og styringen av oppdraget

Det er avtalt i oppdragsavtalen totalt 1110 timer (ekskl. møter) til regnskapsrevisjon i 2019. Regnskapsrevisjonen er fordelt på revisjon av årsregnskapet 880 timer, attestasjoner og revisjonsuttalelser 200 timer og veiledning/bistand 30 timer.

Oppdragsansvarlig revisor har ansvaret for gjennomføring av revisjonen av årsregnskapet, herunder å skrive revisjonsberetning. Oppdragsansvarlig revisor for kommunen er Ingebjørg Dybdal.

Revisjonen kan deles i tre hovedfaser:

- Planleggingsfasen, høst
- Løpende revisjon gjennom året, oktober til februar
- Revisjon av årsregnskapet, februar til april

Lovfestet frist for revisjonsberetning er 15. april 2020. Oppdragsansvarlig revisor presenterer revisjonsarbeidet og revisjonsberetningen for kontrollutvalget.

5. Metodikk og angrepsvinkel

Revisor skal gjennomføre revisjonen i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk herunder de internasjonale revisjonsstandardene. For å sikre en effektiv og målrettet revisjon benytter Innlandet Revisjon IKS revisjonsverktøyet Descartes.

Testing av regnskapspåstander og tilleggsopplysninger skjer ved

- Test av kontroller
- Kontroll av transaksjoner, kontosaldoer og tilleggsopplysninger
- Analytiske kontroller

Ved test av kontroller vil vi vurdere å bygge på tester av kontroller som er utført de to foregående år.

6. Identifiserte vesentlige risikoområder

Vi har gjennom den overordnede planleggingen identifisert risikoområder som følges opp ved revisjonen av årsregnskapet. Risikoområdene omfatter både lovbestemte- og andre oppgaver.

Lovbestemte oppgaver:

- Kontroll av vesentlige budsjettavvik, jf. kommuneloven § 78 med tilhørende forskrift
- Vurdere om ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og forskrifter jf. kommuneloven § 78 med tilhørende forskrift.

Revisors identifiserte vesentlige risikofaktorer:

- Datasikkerhet, tilgangskontroller, endringshåndtering og sikring av data
- Årsregnskapet, avleggelse av regnskapet med noter og årsberetning
- Investeringsregnskapet, skille drift og investering
- Ubrukte lånemidler og budsjettering av investeringer

- Selvkosttjenester, beregning av selvkost og selvkostfond
- Kortsiktige fordringer, verdsettelse
- Fond, bruk og avsetning
- Anordning av inntekter og utgifter

Mislighetsrisikofaktorer:

- Ledelsens overstyring av intern kontrollen
- Svakheter i intern kontroll

Risikofaktorer vurderes løpende i revisjonsprosessen.

7. Attestasjonsoppgaver

Revisor for kommuner og fylkeskommuner har attestasjonsoppgaver knyttet til kommunens og fylkeskommunens rapportering til andre, hovedsakelig staten. Revisors attestasjonsoppgave kan være pålagt ved lov slik som kontroll og attestasjon av kompensasjonsoppgavene for merverdiavgift jf. Lov om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner § 8. eller den kan være pålagt fra rapportmottaker.

Med hilsen

Ingebjørg Dybdal

Ingebjørg Dybdal
Oppdragsansvarlig revisor

Innlandet Revisjon IKS

Gjøvik, 25. juli 2019

J.nr./Referanse: 2019-687/KU-GK/korr/id

Til kontrollutvalget

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet i forhold til Gjøvik kommune

Innledning

I henhold til forskrift om revisjon (revisjonsforskriften) § 12 skal oppdragsansvarlig revisor for kommuner ha ført en hederligandel. Oppfølging av dette kravet tilligger kontrollutvalget, jamfør merknader til nevnte bestemmelse.

I følge revisjonsforskriften § 15 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Lovgivningsmessige krav til revisors uavhengighet

Følgende fremgår av kommuneloven § 79:

Den som foretar revisjon for en kommune eller fylkeskommune kan ikke ivareta revisjons- og kontrolloppdrag for kommunen eller fylkeskommunen dersom revisor eller dennes nærstående har en slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dens ansatte eller tillitsmenn, at dette kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. Det samme gjelder dersom det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet ved gjennomføring av oppgavene. Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

Som nærstående regnes

- a) ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapsliknende forhold
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken, og deres ektefeller eller personer som de bor sammen med i ekteskapsliknende forhold og
- c) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt under bokstav a.

Krav til uavhengighet er nærmere spesifisert i revisjonsforskriften § 13.

- Revisor kan etter denne forskrift ikke inneha andre stillinger hos kommunen eller fylkeskommunen eller i virksomhet som den kommunen eller fylkeskommunen deltar i ved siden av revisoroppdraget.

Hovedkontor:
Kirkegata 76
2609 Lillehammer
Tlf. 61 28 90 80

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61 28 90 80

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3 A
2670 Otta
Tlf. 61 28 90 80

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
www.irev.no
Postboks 988
2626 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

- Revisor kan ikke være medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i.
- Revisor kan ikke delta i, eller ha funksjoner i annen virksomhet når dette kan føre til at vedkommendes interesser kommer i konflikt med interessene til oppdragsgiverne eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til den som foretar revisjon.

I tillegg er det følgende begrensninger ved gjennomføring av oppgaver, jf. revisjonsforskriften § 14:

- revisor kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester der dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet
- revisor kan ikke yte tjenester som hører inn under den revisjonspliktiges (dvs kommunens) egne ledelses- og kontrolloppgaver
- revisor kan ikke opptre som fullmektig for den revisjonspliktige, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolloven.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Pkt 1: Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i Innlandet Revisjon IKS.
Pkt 2: Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som Gjøvik kommune deltar i.
Pkt 3: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Pkt 4: Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til Gjøvik kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Pkt 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 14, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Gjøvik kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Pkt 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Gjøvik kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.

Pkt 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Gjøvik kommune.
Pkt 8: Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Med hilsen

Ingebjørg Dybdal
 Ingebjørg Dybdal
 Oppdragsansvarlig revisor

Gjøvik kommune

KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2020

Sluttbehandles i: Kontrollutvalget			
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Program for Kontrollutvalgskonferansen 2020

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Presentasjon av hovedpunktene på Kontrollutvalgskonferansen 2020 tas til orientering.
2.

SAKSOPPLYSNINGER:

Etter avtale er det lagt opp til en gjennomgang/presentasjon av hovedtemaene på konferansen:

- Politikerhets
- Rent drikkevann – hva gikk galt?
- Bærekraft i et revisjonsperspektiv
- Personvern i kommunene
- Bompengeselskapene

Hensikten med saken er refleksjon omkring temaene i forhold til kontrollarbeidet i egen kommune.

Det vises til vedlagte program for detaljert oversikt over tema og innhold på konferansen.

NKRFS Kontrollutvalgskonferanse

29-30 januar 2020

The Qube — Clarion Hotel & Congress Oslo Airport

Hovedtemaer:

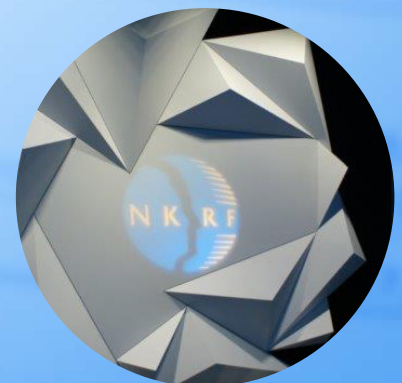
Politikerhets ⋮

Rent drikkevann – hva gikk galt? ⋮

Bærekraft i et revisjonsperspektiv ⋮

Personvern i kommunene ⋮

Bompengeselskapene ⋮

Målgruppe: Ledere/medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer, ordførere, rådmenn og andre som er interessert i tilsyn og kontroll i kommunesektoren

#ku20nkrf

09.00

Registrering og enkel servering

10.00

Velkommen

► Konferansier Anne Grosvold og daglig leder Rune Tokle, NKRF

10.10

Åpning

► Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland (H)

10.40

Demokratiets kår

► Øystein Djupedal, tidl. politiker, fylkesmann, "Arendalsuke-general" m.m., nå regiondirektør i Husbanken sør

11.20

Pause

11.40

Hat og trusler mot folkevalgte?

► Carina Riborg Holter, Senior Research Executive i Ipsos
På oppdrag fra KS har Ipsos kartlagt omfanget av hatefulle ytringer og trusler blant folkevalgte politikere i Norge.

11.50

Hets av politikere – en trussel mot demokratiet?

Anne Grosvold i samtale med:

- Carina Riborg Holter
- Ole Ueland (H), gruppeleder i Rogaland fylkesting og tidligere ordfører i Sola kommune
- Kamzy Gunaratnam (A), varaordfører i Oslo kommune

12.20

Lunsj

13.20

Hvordan jobbe i et kontrollutvalg?

► Bård Hoksrud (Frp), leder av kontrollutvalget i Bamble kommune

14.00

Pause

14.20

Rent drikkevann – hva gikk galt?

► Bård Espelid (Askøylisten), tidligere varaordfører, nå kommunestyrerepresentant, i Askøy kommune

14.45

Rent drikkevann – en selvfølge?

► Kjetil Furuberg, avdelingsleder vanntjenester i Norsk Vann

15.10

Rent drikkevann – et felles ansvar

Anne Grosvold i samtale med:
Innlederne m.fl. (kommer)

15.50

Pause

16.10

Bærekraft i et revisjonsperspektiv

► Riksrevisor Per-Kristian Foss

17.00

19.30

Middag

RUNE TOKLE

ANNE GROSVOLD

MONICA MÆLAND

ØYSTEIN DJUPEDAL

CARINA RIBORG HOLTER

OLE UELAND

KAMZY GUNARATNAM

BÅRD HOKSRUD

BÅRD ESPELID

KJETIL FURUBERG

PER-KRISTIAN FOSS

14.20

Minikurs A
Se info neste side

17.00

09.00

Bærekraft – hva er det?

- Carlo Aall, professor og leder for Norsk senter for berekraftig klimatilpassing ved Vestlandsforskning

09.30

Bærekraftmålene – hva må til lokalt og sentralt?

En samtale med:

- Carlo Aall
- Tina Bru (H), andre nestleder i Stortingets energi- og miljøkomite
- M.fl. (kommer)

10.00

Pause

10.20

Gode bestillinger og gode analyser – kontrollutvalgets muligheter

Anne Grosvold i samtale med:

- Beate Marie Dahl Eide (Sp), ordfører i Seljord kommune
- Torbjørn Berglann, daglig leder i Konsek Trøndelag IKS
- May Britt Lagesen (A), leder av kontrollutvalget i Steinkjer kommune og medlem av fylkestinget i Trøndelag

11.00

Pause

11.20

Personvern – hva gjør vi i kommunene?

- Anette Engum, personvernombud i Bærum kommune

12.00

Pause

12.20

Bompengeselskapenes pengebruk

- Peter Svaar, journalist i NRK

13.00

Lunsj

09.00

Minikurs B
Se info nederst

CARLO AALL

TINA BRU

BEATE MARIE DAHL EIDE

TORBJØRN BERGLANN

MAY BRITT LAGESEN

ANETTE ENGUM

PETER SVAAR

RENATE BORGMO

BJØRN BRÅTHEN

ALEXANDER ETSY JENSEN

ANN KATHARINE GARDNER

KNUT TANEM

Minikurs – parallelt med hovedprogrammet

! Begrenset antall plasser

• Målgruppe: nye ledere og medlemmer av kontrollutvalget

Onsdag kl 14.20 - 17.00

A. Kontrollutvalgets formål, rolle og oppgaver

- Renate Borgmo og Bjørn Bråthen, seniorrådgivere i NKRF

Torsdag kl 09.00 - 10.00

B. Lederrollen i kontrollutvalget

- Alexander Etsy Jensen, rådgiver i Temark og tidl. leder av kontrollutvalget og tidl. medlem av kommunestyret i Vennesla kommune

Torsdag kl 11.20 - 13.00

C. De sentrale momentene for å forstå det kommunale regnskapet

- Ann Katharine Gardner og Knut Tanem, regnskapsrevisorer i Revisjon Midt-Norge SA

Gjøvik kommune

ADMINISTRATIV ORGANISERING I GJØVIK KOMMUNE

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

FORSLAG TIL VEDTAK:

Rådmannens presentasjon av administrativ organisering i Gjøvik kommune tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Som ledd i arbeidet for nytt kontrollutvalget å bli godt kjent kommunen, har man bl.a. behov for innsikt i hvordan kommunen er organisert.

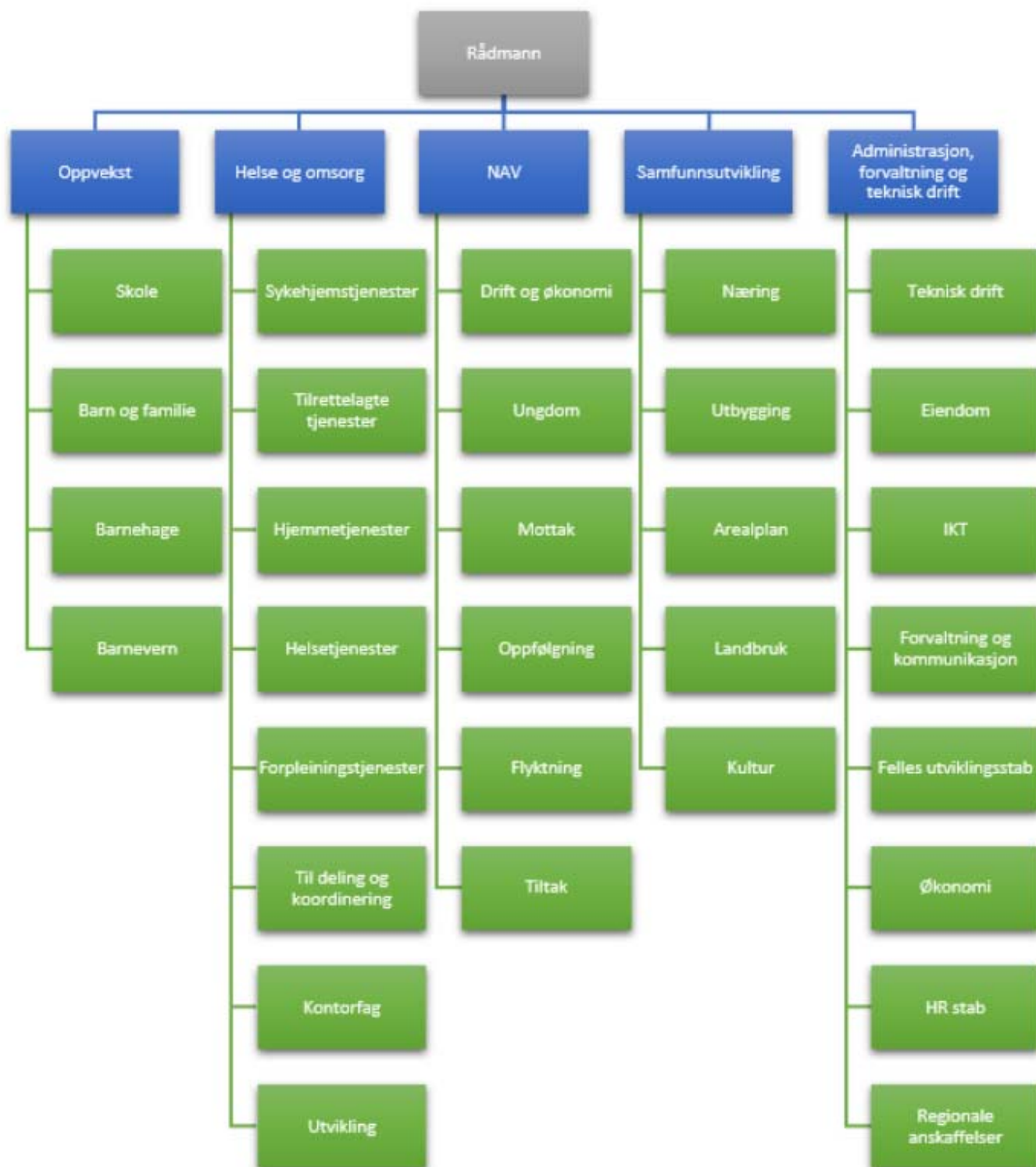
Rådmannen er invitert til å presentere den administrative organiseringen i kommunen.

Nedenfor følger organisasjonskart slik det er presentert i kommunens årsrapport for 2018.

ORGANISASJONSKART – GJØVIK KOMMUNE

(KILDE: Årsrapport 2018)

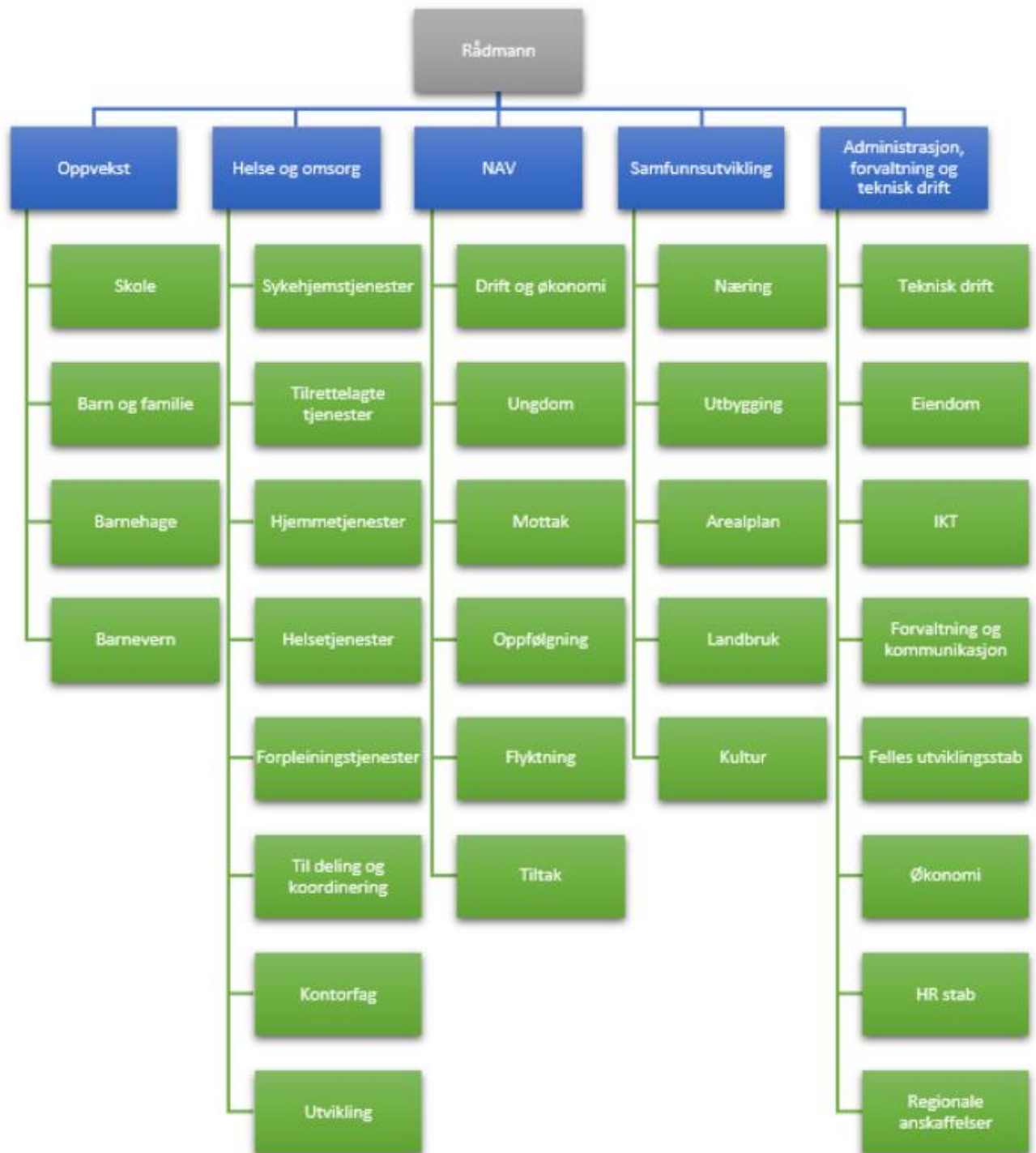
Gjøvik kommune har 2924 ansatte fordelt på 2159 årsverk.
Organisasjonen består av 5 sektorer.

ORGANISASJONSKART – GJØVIK KOMMUNE

(KILDE: Årsrapport 2018)

Gjøvik kommune har 2924 ansatte fordelt på 2159 årsverk.
Organisasjonen består av 5 sektorer.

Gjøvik kommune

OVERORDNET INTERNKONTROLL OG RISIKOVURDERINGER I GJØVIK KOMMUNE

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Sektorovergripende internkontroll (utdrag fra arbeidsheftet ”Rådmannens internkontroll – hvordan få orden i eget hus?” fra Kommunenes Sentralforbund)

Vedlagt:

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Rådmannens presentasjon av kommunens overordnede system for internkontroll tas til orientering.
2. Rådmannens risikovurderinger på overordnet nivå tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Rådmannens ansvar for å sikre at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll fremgår direkte av kommunelovens § 23 nr. 2. Reglene erstattes av kapittel 25 i ny kommunelov (ikke trådt i kraft enda).

Kontrollutvalget har de senere årene hatt oppe temaet internkontroll til diskusjon flere ganger, og rådmannen har ved flere anledninger orientert kontrollutvalget om administrasjonens arbeid på området.

Vedlagt saken følger utdrag fra arbeidsheftet "Orden i eget hus" som ble benyttet i et prosjekt regi av Fylkesmannen i Oppland i 2013-2014, der målet er å «få til et godt egenkontrollsystem som bidrar til god styring, læring og helhetlig utvikling av kommunal tjenesteyting og forvaltningspraksis». Arbeidsheftet gir en fin oversikt over temaet internkontroll. Som det fremgår av heftet deler man interkontrollarbeidet inn i:

1. Overordnet system
2. Støttesystemer
3. Tjenestespesifikk internkontroll

I denne saken er det valgt å fokusere på overordnet system.

Saken er i utgangspunktet en orienteringssak. I hvilken grad kontrollutvalget har behov for mer innsikt tas stilling til møtet.

Rådmannen skal ha betryggende kontroll med sin administrasjon. Hva innebærer det?

Internkontrollbegrepet brukes for å beskrive det ansvar og de oppgaver som ligger til administrasjonssjefen etter kommuneloven § 23 nr. 2. Der fremgår det at "administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll".

Det er noe uklart hvor omfattende ansvar loven her legger på administrasjonssjefen. I snever forstand dreier dette seg om økonomisk internkontroll – altså for eksempel å sørge for gode rutiner for inn- og utbetalinger for å minske muligheter for økonomiske misligheter. I vid forstand dreier det seg om en administrativ leders ansvar for å ha tilstrekkelig systemer til å gi informasjon om hvorvidt virksomheten når de mål som er satt, innenfor rammen av lover og regler, på en kostnadseffektiv måte.

Begrepet internkontroll hører hjemme som et element i helhetlig virksomhetsstyring. Det bør imidlertid i alminnelighet avgrenses mot begrepene "styring" og "kvalitetsforbedring". Kvalitetsutvikling har gjerne fokus på arbeidsprosesser, mens internkontroll har fokus på kontrollaktiviteter. Dette gjør også at internkontroll skiller seg fra mål- og resultatstyring, som har fokus på måloppnåelse og strategisk styring.

Det er ulike oppfatninger i fagmiljøene hvor omfattende internkontrollen skal være. Enkelte legger vekt på at internkontroll skal bidra til å sikre at virksomheten når sine mål. Andre legger til grunn en noe mer avgrensende definisjon ved at internkontroll skal utformes med basis i risiko for feil og mangler.

Nedenfor følger mer informasjon om sammenhengen mellom styringssystem og internkontroll (kilde: Arbeidsheftet «Orden i eget hus»).

2.2 Sammenhengen mellom styringssystem og internkontroll

Helhetlig virksomhetsstyring har ulike målsettinger. Risikoreduksjon gjennom styrket internkontroll er et av dem. Andre viktige mål er strategisk ledelse, levering av resultater i tråd med mål, avvikshåndtering og utvikling og kvalitetsforbedring av tjenesteproduksjonen.

De mest brukte modellene (rammeverkene) for virksomhetsstyring kan deles inn i tre; COSO, ISO 9001 Kvalitetssystem og Balansert målstyring (BMS).

Vår oppfatning er at alle tre rammeverkene er naturlige elementer i virksomhetsstyringen og skal bidra til å styrke hverandre. Alle kan komme til anvendelse, avhengig av hvilken del av kommunens aktivitet som er i fokus. Risiko og standardisering må ses i lys av hvilket område det dreier seg om.

- ✓ COSO har sin opprinnelse i regnskap og revisjon og fokuserer på kontrollaktiviteter,
- ✓ ISO 9001 Kvalitetssystem har sin opprinnelse i produksjonsbedrifter, og har mest oppmerksomhet på arbeidsprosesser
- ✓ BMS har sin opprinnelse i praktisk ledelsesteori, og har mest oppmerksomhet på mål og resultater.

I rapporten «Internkontroll i kommuner» (PwC,2009,s.25) sammenlignes de tre modellene mht ulike styrker og svakheter innenfor ulike målområder for virksomhetsstyring, og tabellen nedenfra er hentet derfra.

Tabell 1 Særtrekk ved ulike modeller for virksomhetsstyring

	COSO (inter n- kontroll)	ISO9001 (kvalitet)	BMS (mål- og)
Operasjonalisere strategiske mål	-	-	++
Identifisere risiko	++	-	-
Identifisere prosessforbedringer	-	++	-
Redusere risiko gjennom kontrollhandlinger	++	-	-
Forbedre prosesser gjennom tiltak	-	++	+
Overvåke og avdekke avvik fra rutiner og kontroller	++	++	+
Følge opp og lukke avvik	+	+	+

For å sikre en god – eller styrket – internkontroll bør man ta utgangspunkt i det man allerede har etablert, og vurdere hva som er godt nok, og hva som bør forbedres.

Internkontrollen må integreres og tilpasses det styringssystem eller den "modellen" som kommunen bruker. Det er altså ikke nødvendig å etablere et særskilt internkontrollsystem – det som er nødvendig er å sikre at den styringsmodellen og det systematiske arbeidet som gjøres også gir trygghet for at det bedrives tilstrekkelig intern kontroll.

Mange kommuner har etablert styringssystem hvor mål og resultater inngår. Selve styringssystemet kan for eksempel være basert på resultatavtaler som alle ledere inngår med sin nærmeste leder, og resultatoppfølging baseres på resultatrapportering. Kommuner som har

innført balansert målstyring utarbeider målekort som viser mål, kritiske suksessfaktorer, tiltak og aktiviteter.

Noen vil hevde at det viktigste verktøyet for å sikre (at administrasjonssjefen har) kontroll er et godt utbygd kvalitetssystem som inneholder alle kommunes rutiner og prosedyrebeskrivelser, reglementer, stillingsbeskrivelser og instruksjer. Dersom kommunen har ambisjon om et så fullstendig og altomfattende verktøy er det også naturlig at dette ivaretar avvikshåndtering, dvs innmelding, oppfølging og lukking av avvik, samt rapportering/aggregering til overordnet nivå.

Kontrollbegrepet kan deles i to hovedperspektiver; det *strategiske* perspektivet og det *operasjonelle* perspektivet (KPMG, 2011, s.6).

Med *strategisk* perspektiv menes det etablerte felles styringssystem og de verktøy ledelsen har innført for å nå virksomhetens mål. Innenfor COSO betegnes dette som overordnede ledelseskontroller, mens vi i dette arbeidsheftet bruker begrepet Sektorovergripende internkontroll.

Med *operasjonelt* perspektiv menes mer de løpende prosessene og praktiske aktivitetene som gjøres i tjenesteproduksjonen. I COSO betegnes dette som kjerneprosesser og støtteprosesser, og i dette arbeidsheftet bruker vi betegnelsen tjenestespesifikk internkontroll og internkontroll i støtteprosesser.

Uavhengig av hvilket perspektiv man har – sektorovergripende/strategisk eller mer praktisk innenfor tjenester eller støtteprosesser – så bør risikovurderinger legges til grunn når man vurderer hvilke kontrollaktiviteter som skal gjennomføres, og hvordan ledelsens oppfølging skal være.

5 Sektorovergripende internkontroll

Den sektorovergripende internkontrollen skal bidra til ledelsens styring og kontroll på områder som etikk, korrupsjon og misligheter, organisering, ansvar /myndighet og kompetanse. Disse elementene bør være felles for hele kommunen og fungere på tvers av alle arbeidsprosesser og nivåer.

Etablering, styrking og oppfølging av internkontroll er en endringsprosess, akkurat som annet utviklings- og endringsarbeid. Oppmerksomhet, forankring, involvering, samt tilstrekkelig ressurser er viktige forutsetninger for å lykkes

For at internkontrollen skal være "levende" og hensiktsmessig bør den ha samspill med styringssystemet, og være inkludert i årshjulet.

Ledelsens oppfølging og sektorovergripende internkontroll

Regelverk, systemer og organisering som skal bidra til styring og kontroll.

Med rådmannsnivået mener vi administrasjonssjefen og hans/hennes ledergruppe.

Innenfor COSO brukes gjerne begrepet overordnede ledelseskontroller, men for fylkeskommuner og kommuner gir det mer mening å snakke om sektorovergripende internkontroll. Dette er felles regelverk, systemer, organisering mv som skal bidra til styring og kontroll på områder som etikk, korrupsjon og misligheter, organisering, ansvar og myndighet og kompetanse.

Den sektorovergripende internkontrollen gjelder således hele kommunen – felles for alle medarbeidere og virksomheter, uavhengig av nivå og arbeidsprosess. Typiske eksempler på sektorovergripende internkontroll er etisk regelverk, styringssystem, fullmaktssystem, instruks, lederavtaler, prinsipper og rutinemaler.

I sektorovergripende internkontroll inngår også utforming, gjennomføring, oppfølging og vedlikehold av internkontrollen.

Under 2.1.4 omtales delegasjonsreglement, som er en viktig del av den samlede kontrollen; klarhet i roller og ansvar.

En del rutiner og prosedyrer som strengt tatt er sektorovergripende ivaretas i arbeidsheftet av det som vi omtaler som støttetjenester – IKT, anskaffelser, personalhåndtering og økonomiforvaltning. Vi mener dette er mest hensiktsmessig fordi arbeidsformer og internkontroll innenfor støttetjenester vil ha mye til felles med tjenesteproduksjonen.

For den sektorovergripende internkontrollen er det naturlig at rådmannsnivået "personlig" involverer seg mer, er tettere på beslutninger og oppfølging, og har mer detaljert innsikt i både risiko og kontrolltiltak enn hva de forventes å ha for tjenesteproduksjonen og støtteprosesser. På hvilken måte dette gjøres vil selvsagt variere mellom kommuner, blant annet pga ulikheter i innbyggerantall, organisering og utfordringer.

KS vil fremheve at det er viktig å sørge for samspill/knytninger mellom internkontroll og plan- og styringssystemet, arbeide med organisasjonskulturen, samt å ha oppmerksomhet på hvordan man kan bruke erfaringer fra internkontrollen inn en positiv læringsløype. Hensikten med disse sektorovergripende elementene er at de skal bidra til styring og kontroll på områder som etikk, korrupsjon og misligheter, organisering, ansvar og myndighet og kompetanse.

Arbeidsheftet har flere steder omtalt kommunens styringssystem – både som modell for virksomhetsstyring og som et ankerfeste for ulike internkontroll-elementer.

5.1 Rådmannens oppfølging av tjenesteenheter og støttetjenester

I dette arbeidsheftet og gjennom deltakelse i Effektiviseringsnettverk har vi ikke ambisjon om å gå i dybden på den tjenestespesifikke internkontrollen. Det

ville bli for detaljert og fort bli uinteressant, og det er heller ikke i tråd med formålet for arbeidsheftet.

Vi vil konsentrere oss om å hjelpe rådmannen til å stille de rette spørsmålene, og til å vite hvordan man skal gå i gang med styrking av internkontroll.

Et forsøk på oppsummering av **forutsetninger** for god internkontroll og en trygg rådmann:

- Gjennom **risikovurderinger** som gjennomføres, og informasjon som aggregeres bør rådmannen være **oppdatert** på risikobildet og tilstanden. Risikovurderinger som gjennomføres på tjenestenivå vil også klargjøre hvorvidt det er utarbeidet tilstrekkelige rutiner og prosedyrer, og hvorvidt disse følges.
- Gjennom en særskilt risikovurdering for rådmannsnivået avdekkes og dokumenteres andre risiki, og toppledelsens **prioriteringer** ivaretas.
- Ha tydelige forventninger til tilstrekkelig **dokumentasjon**. Tilrettelegge for dette gjennom å innføre maler og ensartet praksis for sammenliknbare aktiviteter.
- Rådmannen må ved strategiformidling, styringsdialog og engasjement etterspørre resultater, og vise at vedlikehold av internkontrollen, **forbedringsprosesser** og læring er viktig.
- Styringssystem, delegasjon og lederavtaler må utformes slik at de gir rådmannen trygghet for at det til enhver tid bedrives **betryggende** kontroll i organisasjonen, og slik at de etterspør og stimulerer til **etterlevelse**. Dette skjer ved at internkontrolltiltak og – rapportering inngår i ordinær ledelse, styring og rapportering

Mange rådmenn og andre ledere lider under for mye informasjon. I tillegg til etablerte rapporteringer og ledelses- og informasjonssystemer, blir inputmengden godt hjulpet av epostverktøyets lave terskel for informasjonsutveksling. Mengden informasjon er en utfordring og det kan være vanskelig å skille mellom hva som er viktig og hva som kan ignoreres.

Samtidig oppstår situasjoner og hendelser fordi kommunene ikke har etablert gode nok rutiner, eller fordi regler og rutiner ikke følges. En rådmann uttalte en gang at "Det hjelper lite å komme med styringsdata når det oppstår en krise". Når "kriser" oppstår pga feil eller mangler i egen administrasjon vil rådmannens svakhet være at han/hun ikke var informert om risikoen, og ikke var forberedt på at det som skjedde kunne skje. Det er ikke sikkert at rådmannsnivået kunne forhindre den konkrete situasjonen, men ut fra en omdømmemessig og legitimitetsmessig vurdering betyr det mye å være forberedt for å iverksette raske tiltak (og fremstå som proaktiv).

En risikobasert internkontroll er ment å redusere risiko, og det kan derfor ikke måles vitenskapelig om "det lønner seg", fordi vi ikke har noe referansepunkt å måle mot. Kommunen kan heller ikke sikre seg 100 % mot uforutsette eller uheldige hendelser, men gjennom en styrket internkontroll har man bedre forutsetninger for målrettet forebygging.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over hvordan rådmannen kan etterspørre og motta relevant og viktig informasjon. Vi har da lagt vekt på at risiko- og

avviksbasert kunnskap skal aggregeres, samt at oppfølgingen skjer innenfor den rapportering og styringsdialog som sannsynligvis allerede er basert.

Figur 14 Rådmannens oppfølging av støtteprosesser og den tjenestespesifikke internkontrollen

Hva	Form og frekvens
Risikobasert internkontroll	
Når det er utarbeidet risiko- og kontrollmatriser for alle underliggende enheter, så samles dette for hver virksomhet (hierarkisk). For hvert nivå rapporteres videre kun det som «er av interesse» - dvs stor risiko - for det overordnede nivået. På den måten får rådmannsnivået oversikt over eksisterende kritiske risikoer, og ikke alt annet.	- Resultater til rådmannen en gang årlig for de områder som er gjennomgått det enkelte år. - Omtales i årsrapport - Avklar ønsket rapportering (oppsummering) av aktiviteter og resultater til folkevalgt nivå, typisk O-sak
Avvikshåndtering	
Hierarkisk rapportering (følger organisasjonskartet) av avvik som ikke er lukket, eller hvor tiltak ikke er igangsatt. Dessuten aggregering av typer avvik som er meldt (hvem sender, hva består avvik i). Sikrer at relevant og tilstrekkelig info blir formidlet oppover, men unngår drukning i detaljer.	- Samkjøres med ordinær rapportering; kvartal eller tertial. - Avklar ønsket rapportering (oppsummering) av aktiviteter og resultater til folkevalgt nivå, typisk O-sak
Vurderinger, sammenlikning og aggregering	
Ledere får ansvar for å aggregere – summe opp – for å se hva som er trender, utvikling, om noe må gripes fatt i fra ledelsesnivå (kompetanse, opplæring, praktisk/fysisk endringer, rutiner etc).	- Rådmannen etterspør lederens oppfølging gjennom lederavtaler og styringsdialog (formalisering) - Rapportering som del av ordinær rapportering, jfr ovenfor
Avvikshåndtering og risikovurderinger gjøres på faste skjemamaler med standardiserte kriterier og skala.	- Kontinuerlig rapportering i organisasjonen – mulighet for sammenlikning og aggregering på et hvert tidspunkt - Rapportering som del av ordinær rapportering og i styringsdialog, jfr ovenfor
Dersom det gjennom avvikshåndtering eller risikovurderinger har blitt oppdaget vesentlige mangler i rutiner, prosedyrer, regelverk, så må dette også meldes	- Kommenteres evt i prosa, informasjon om avbøtende tiltak/hva er gjort - Rapportering som del av ordinær rapportering og styringsdialog, jfr ovenfor

I forbindelse med gjennomgang av lederavtaler og/eller som en del av styringsdialogen mellom rådmannsnivå og virksomhetsledere bør det stilles en rekke spørsmål omkring status for og arbeidet med internkontroll.

Som vedlegg har vi tatt med en del spørsmål/tema som kan brukes både som refleksjonsgrunnlag for virksomhetsledere og som spørsmål som administrasjonssjefen kan stille for å få bedre innsikt i etablert internkontroll.

5.2 Internkontroll og avvikshåndtering

I mange kommuner er det etablert gode rutiner for avviksregistrering og håndtering av avvik. Systematisk håndtering av avvik skal bidra til at brudd på lover, forskrifter, prosedyrer og rutiner blir registrert og benyttet til læring og utvikling.

Avvikshåndtering eksisterer parallelt med og supplerer den delen av internkontrollen som handler om risikovurdering. Der risikokartleggingen kommer frem til tiltak basert på en **vurdering**, så gir avviksrapporteringen tiltak basert på **erfaring** (virkelighet).

Enkelte vil hevde at det særlig innenfor pleie- og omsorgstjenestene og HMS-arbeidet er mange kommuner med gode systemer for håndtering av avvik. KPMG gjorde en spørreundersøkelse i forbindelse med rapporten «Styrking av administrasjonssjefens internkontroll og risikovurdering». Denne viste varierende praksis innenfor tre av støtteprosessene (KPMG, 2011, s.26)

På spørsmålet om rutiner er etablert for å rapportere avvik, svarte respondentene følgende innenfor de tre områdene som ble belyst:

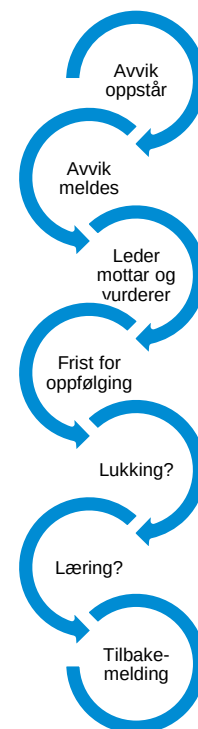
- anskaffelser: 36,4 %
- håndtering av personopplysninger: 53,5 %
- økonomistyring: 74,9 %

Det finnes ulike IKT-systemer som håndterer rapportering, oppfølging av avslutning (lukking) av avvikssaker. Kommunen må selv vurdere om IKT-løsning er ønskelig og nødvendig.

5.2.1 Avvikshåndtering – elementer og rekkefølge

Eksempel på en avvikskjede

1. Et avvik oppstår, og den som avdekker avviket fyller ut et standard avviksskjema der avvik og tiltak beskrives.
2. Avviksskjemaet oversendes til nærmeste leder/leder for tjenestestedet/virksomheten hvor avviket er avdekket
3. Leder avgjør hvilke tiltak som skal iverksettes og blir ansvarlig for at tiltak blir igangsatt
4. Frister for oppfølging av tiltak kan enten innarbeides elektronisk (IKT-system) slik at avviket blir fulgt opp og deretter kan lukkes. Alternativt manuell oppfølging.
5. Det gis tilbakemelding om resultatet til den som meldte avviket.

Hvem melder om avvik?

Vi kan dele inn avvik ut fra hvem som melder fra om avviket:

- Innbyggerne
- Brukere
- Ansatte
- Etter internrevisjoner
- Kommunerevisjonen
- Kontrollutvalget
- Tilsynsmyndighet

Et avviksskjema eller –system bør håndtere de ulike kategoriene. Avvik som meldes av innbyggerne skal alltid registreres og følges opp.

5.2.2 Avvikskultur

Tidligere refererte spørreundersøkelse (ibid.) viste at kommunene synes det var spesielt utfordrende å etablere et felles system for avviksregistrering og avvikshåndtering.

Det er viktig å ha klare definisjoner på hva som er å oppfatte som et avvik. Hvor går grensen for at avviket som oppstår skal registreres?

I enkelte lovverk er noen hendelser spesifisert som meldepliktige tjenester. Dette er lovverk som bestemte yrkesgrupper må kjenne til og følge opp. Oppstår det avvik skal dette meldes inn.

Avvik oppstår gjerne på bakgrunn av avgjørelser og handlinger ansatte tar og gjør. Dersom handlingen bryter bestemmelser i lover og forskrifter bør det oppfattes som et avvik.

Når en uønsket hendelse oppstår må hver enkelt ansatt selv vurdere om hendelsen er av et slikt omfang at den bør meldes som et avvik.

Det er viktig å tenke læring når det skal vurderes om et avvik skal registreres eller ikke. Hvis konsekvensene av den uønskede hendelsen er store for den det gjelder, bør avviket registreres slik at tiltak kan iverksettes for å forebygge – slik at tilsvarende hendelse ikke skjer flere ganger.

Å utvikle god avvikshåndtering krever en god avvikskultur. Medarbeidere må erfare at det å melde avvik handler om å lære av episoder og eventuelle feil som kan oppstå. Avvikshåndteringen skal bidra til at organisasjonen lærer av hendelser som oppstår.

God avvikshåndtering gjennom praksis og rutiner for tilbakemeldinger til den som melder vil også bidra til at kommunens omdømme forbedres.

Det bør innføres rapportering på avvik mellom virksomhetsnivå og ledelse. Noen kommuner har valgt å integrere avviksrapporteringen i den økonomiske månedsrapporteringen. Andre kommuner har egne rapporteringsmal og –rutiner for avviksrapportering. Hver kommune må integrere rapporteringen i sitt styringssystem ut fra hva som anses hensiktsmessig og hvilke behov kommunen har.

Tilråding 23

Kommunane bør etablere tiltak som sikrar god løpane informasjon og kommunikasjon til leiarar og medarbeidarar, og som sørgjer for at dei får naudsynt opplæring og kompetanse. Vidare må administrasjonsjefen ta ansvaret for å følgje opp internkontrollen systematisk og reagere ved avvik og brot.

5.3 Suksessfaktorer for styrking av internkontrollen

I hvilken grad kommunen lykkes med styrking av sin administrative internkontroll vil i stor grad avhenge av hvor god kommunen generelt er til å gjennomføre endringsprosesser. I tillegg til generelle forhold som gjelder alle endringsprosesser er det også enkelte forhold som særskilt viktige knyttet til endring i internkontroll.

Figur 15 Noen generelle råd for forbedringsarbeid

Ikke undervurder forberedelse, planlegging og behov for å avklare ansvar

Behovet for endringer må være forankret og ønsket i ledelsen

Behovet for endringer må være erkjent ute i organisasjonen

Spill på de gode kreftene, de som er engasjerte og villige til å gå foran

Test ut gjennom piloter, gjør evalueringer for å lære før dere går videre

5.3.1 Ressurser

Ethvert forbedringsarbeid krever forberedelse og planlegging, med avklarte oppgaver og ansvar.

Det er avgjørende at det reserveres ressurser til arbeidet. Det er kritisk og avgjørende at det er tilstrekkelig arbeidstid/personer tilgjengelig, slik at ikke alt som skal gjøres kommer i tillegg til alle eksisterende oppgaver.

Erfaring fra andre kommuner er at det er utslagsgivende å ha personer som kan gi støtte og bistå, avlaste og oppmuntre underveis. Dette vil f.eks. gjelde når ledere skal i gang med kartlegging av arbeidsprosesser og risiko- og kontrollmatriser. En liten "pool" av ressurspersoner som har fått frigjort arbeidstid kan være avgjørende for at gjennomganger og dokumentasjon blir utført. Noen har også gode erfaringer med at egne ressurspersoner kan ta ansvar for møteledelse og/eller dokumentasjon fra slike møter og samlinger. Dette skal ikke frita leder fra sitt ansvar, men derimot være en støtte som bidrar i gjennomføring – nettopp slik at terskelen blir litt lavere for vedkommende leder.

Enkelte nøkkelmedarbeidere bør få frigjort tid slik at de kan bruke en del av sin arbeidstid på utforming av rutiner og prosedyrer, eller det kan opprettes prosjektstillinger (intern frigjøring er mer formalisert med prosjektstilling). Disse kan få ansvar for koordinering, faglig støtte og fremdrift.

Avhengig av kommunestørrelse og omfang på arbeidet som skal gjøres kan det etableres "internkontrollgrupper", enten for kommunen som helhet eller innenfor en sektor/enhet/områder.

5.3.2 Berørte parter

I alle endringsprosjekter bør man ha oversikt over følgende:

- De berørte/involverte og deres rolle
- Hvem er beslutningstakerne
- Hvordan de involverte eventuelt påvirkes av prosjektet
- Om det må antas å komme opp utfordringer eller særlige problemstillinger fra noen av de involverte

Berørte parter i arbeidet med forsterking av kommunens internkontroll kan være:

- Folkevalgte
- Ansatte som skal arbeide i tråd med rutiner og ansvarlige for arbeidsprosessene (prosesseiere)
- Ansatte som skal gjennomføre kontroller og de ansvarlige for tiltakene/kontrollene (kontrolleiere)
- Rådmannsnivået
- Ledere av de ulike seksjoner/virksomhetsområder
- Tillitsvalgte

5.3.3 Mål og ambisjoner, status og prioritering

Kommunen bør sette seg mål og avklare egne ambisjoner. Vær realistiske, og sett mål som står i forhold til dagens status og de ressurser dere er villige til å bruke på arbeidet.

I starten av arbeidet kan ambisjonsnivået gjerne defineres på et overordnet nivå – rådmannsnivåets mål med å starte et forbedringsarbeid.

Rådmannsnivået bør gjennomføre en overordnet risikoanalyse for å identifisere områder som det er ønskelig å se nærmere på. Gjennom risiko- og kontrollmatrise (og evt risikokart) får man grunnlag for prioritering.

5.3.3.1 De folkevalgtes oppmerksomhet

Som for annet utviklings- og endringsarbeid bør rådmannen være bevisst på metode og grad for involvering av de folkevalgte. Kommunestyret har et overordnet ansvar for egenkontrollen og for å legge til rette for at administrasjonssjefen kan utøve sin internkontroll på en tilfredsstillende måte.

Dette innebærer f.eks. vurdering av om det er nødvendig med særskilt sak i kommunestyret, eller om muntlig orientering i formannskapet er tilstrekkelig. Er det ønskelig med dialog og styringssignaler, eller skal det kun være informasjon? Er det nødvendig med politiske vedtak for å bevilge midler, eller tas dette innenfor ordinært budsjett?

Selv om endringsarbeidet skal være administrativt og er innenfor rådmannens ansvarsområde, så anbefaler KS at folkevalgte som minimum holdes orientert om arbeidet – og gjerne om resultater og forbedringer som gjennomføres.

Tilråding 17

Kommunane bør i større grad nytte risikovurderingar i styringa av verksemda og særleg når ein skal definere innretninga på og omfanget av kontrollaktivitetar.

5.3.3.2 Ledelsens oppmerksomhet

Den administrative ledelsen skal sikre at internkontroll er etablert og etterleves. Da er det viktig at ledelsen selv tar internkontroll på alvor gjennom å være gode forbilder og vise gode holdninger.

Tilnærmingen som velges bør være utarbeidet av ledelsen i felleskap, slik at hele kommunens ledelse har eierskap til forbedringsarbeidet.

5.3.3.3 Medarbeidere

Det er de ansatte som i det daglige gjennomfører det viktigste arbeidet med internkontroll og det er derfor viktig at de får være aktive deltakere og påvirke hvordan forbedringsarbeidet legges opp.

Dette er kanskje den viktigste suksessfaktoren for god implementering. Noen momenter å huske på:

- Internkontroll bør være godt forankret blant medarbeiderne. Dette kan sikres ved å understreke at formålet med internkontroll er å understøtte gode tjenester, samt å hjelpe de ansatte til å utøve jobben på en effektiv måte samtidig som regler og instruksjoner blir fulgt
- Dersom internkontroll blir oppfattet som ”kontroll og mistillit av jobben vi gjør” kan det være vanskelig å få gjøre endringer
- Det er ikke uvanlig at en risiko- og kontrollmatrise avdekker at det gjennomføres unødvendige kontroller.. Dersom medarbeiderne selv er med på kartlegging vil det være enklere å avdekke og endre unødvendige rutiner eller uhensiktsmessige arbeidsformer.
- Endring av arbeidsprosesser kan i mange tilfeller gi en bedre arbeidshverdag. Samtidig er det enklere å gjennomføre endringer som er foreslått og ønsket av de ansatte enn om ledere innfører nye rutiner uten at medarbeiderne ser behovet eller hensikten.

Ved risikovurderinger kartlegges ulike arbeidsprosesser innenfor ett arbeidsområde/enhet. Ved dokumentering underveis blir også taus kunnskap nedskrevet, og erfaringsbaserte uformelle rutiner kan formaliseres og dokumenteres. Dette vil være en anerkjennelse av det arbeidet som gjøres.

5.3.3.4 Kommunikasjon og opplæring

Alle endringsprosesser lykkes bedre dersom alle berørte får god informasjon. I forbedringsarbeid er informasjon til aktørene og god kommunikasjon mellom aktørene viktige suksessfaktorer.

Ledelsen må informere på en slik måte at de ansatte forstår sin rolle i internkontrollen, og at de er en del av et helhetlig arbeid.

Både ledere og medarbeidere må være kjent med og forstå hvilket ansvar de har og hva de skal gjøre. Opplæring er viktig for at planlagte aktiviteter skal gjennomføres som forutsatt.

Forståelse for internkontroll som del av den samlede kvalitetssikringen er sannsynligvis en suksessfaktor for å nyttiggjøre seg internkontroll i en større lærings- og forbedringssløyfe..

Tilråding 21

Kommunane bør ha ei systematisk tilnærming til kompetanseutvikling og –sikring, gjennom opplæringstiltak og informasjon og ved rekruttering.

5.4 Internkontroll som kontinuerlig og synlig arbeid

Det aller meste av internkontrollen skjer kontinuerlig gjennom daglig arbeid på ulike tjenestesteder og i enhetene.

Gjennom arbeidsheftet har vi gitt grunnlag for styrking av denne ved innføring av risikovurderinger og mer formalisering. Videre er det gitt anbefalinger om hvordan bedre knytninger mellom internkontroll og virksomhetsstyring også vil styrke den administrative internkontrollen. Dette vil blant bidra til at internkontrollen blir mindre fragmentert, og at internkontrollaktiviteter oppleves meningsfullt også i et helhetlig perspektiv.

En forutsetning for videreutvikling av kommunens internkontroll er at arbeidet ikke føles som en ekstra belastning. Kommunens ledelse har her en viktig rolle å fylle med å vise til positive resultater. Å synliggjøre internkontrollen i årshjulet og i styringsdokumenter vil være viktige bidrag.

Internkontroll er ikke noe som etableres *en gang* og deretter går av seg selv. Å bedrive systematisk internkontroll betyr derimot oppfølging og vedlikehold, og dette krever ressurser.

Ofte er det mye oppmerksomhet på internkontroll i forbindelse med et etableringsprosjekt eller nye systemer, og så synker entusiasmen etterhvert. Mange kan føle at vedlikehold og oppfølging av internkontroll er et ekstraarbeid som tar tid fra viktige oppgaver. Derved synes det rasjonelt å nedprioritere internkontroll.

Det er viktig at både ledere og medarbeidere opplever nytte av å utarbeide rutinebeskrivelser og prosedyrer, og erfarer at for eksempel melding og oppfølging av avvik har verdi, samt at risikoanalyser bidrar til effektivisering og redusere sårbarheten ved fravær og når ansatte slutter.

Kommunene som ble intervjuet ved utarbeidelse av rapporten fra mars 2011(s.41) hadde det noen fellestrekk for oppfølging og vedlikehold av internkontrollsystemet:

- Som ledd i oppfølging av avvik vurderes behov for presisering eller utvikling av rutiner
- Brukerundersøkelser benyttes aktivt for å forbedre tjenestetilbudet
- Flere kommuner med balansert målstyring hadde innført månedlig rapportering med evaluering på måloppnåelse og etterlevelse av vedtatte tiltak. Dette gir rom for løpende forbedringer.

Nedenfor følger eksempler på aktiviteter som bør inngå og synliggjøres i rapportering og årshjul. Dette er ikke ment som en oppskrift, men som en illustrasjon på hvordan elementer fra internkontrollen kan kobles på den strukturen som allerede er etablert.

Hver kommune må selv konkludere på hva som er relevant kun for administrativt nivå, og hva som er riktig detaljeringsgrad og informasjon til folkevalgte.

Det må vurderes om rapportering på internkontroll skal skje som integrert del av tjenesterapporteringen, eller om det skal være egne kapitler med "ren" internkontrollinformasjon. Eks: Skal avviksrapportering ha et eget kapittel i tertialrapporten, eller er det mest hensiktsmessig å ta dette som informasjon sammen med den andre rapporteringen for hvert tjenestemråde?

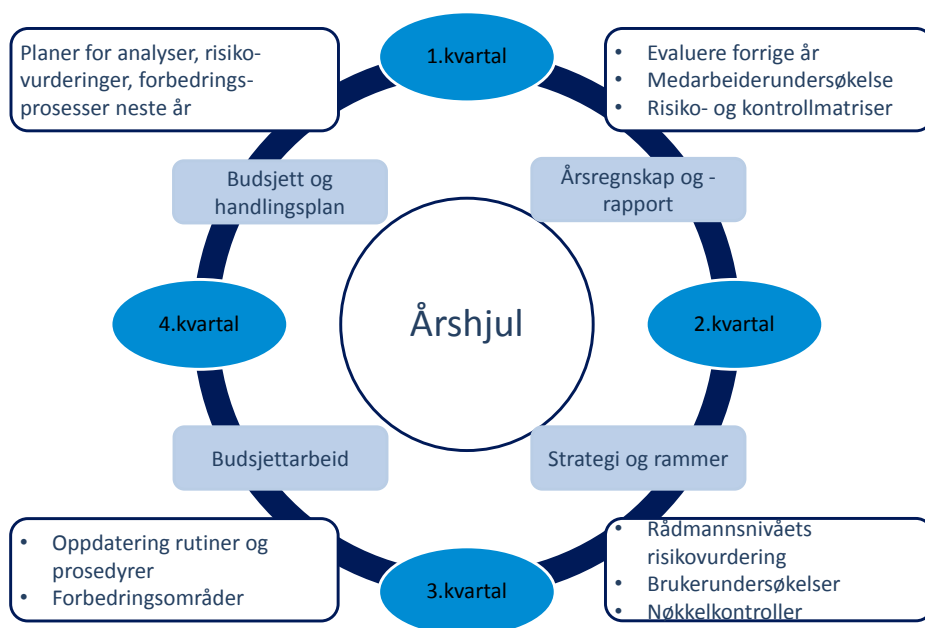
Tilråding 22

Kommunane bør i den løpande drifta av internkontrollen prioritere nok ressursar og prioritere naudsynt vedlikehald høgare. Sentralt i eit velfungerande vedlikehaldsregime er det at ansvaret for oppdatering/revideringar av til dømes riksikovurderingar og dokumentasjon skjer regelmessig og i faste intervall, til dømes i eit internkontrollårshjul.

Figur 16 Månedlig- tertial og årsrapport

Månedlig	Tertial	Årlig
Siste dato hver måned Rapportering fra virksomhetsleder til administrasjonssjef	31.mars, 30.juni, 30.august Rapportering fra administrasjon til folkevalgt nivå.	31.desember Årsrapport og -regnskap
Innhold:		
Økonomi; - Status og prognose - Utbyggings-/investeringsprosjekter		
Tjenesteproduksjon/handlingsplan/satsinger; Status, måloppnåelse, prognose		
Medarbeidere; - Sykefravær, status og prognose - Medarbeidertilfredshet		
Internkontroll-momenter, se også Figur 14; - Status på oppfølging/gjennomføring av politiske vedtak - Status innmeldte og lukkede avvik - Gjennomførte kontroller og evt resultater og iverksatte tiltak - Forslag til nye tiltak eller kontroller på bakgrunn av erfaringer eller analyser. - Evt klargjøring av ansvar for oppfølging og iverksetting av tiltak.		

Figur 17 Internkontroll i årshjulet

Utfyllende detaljer

1.kvartal
Gjennomføre og følge opp medarbeiderundersøkelse
Evaluering og rapportering av internkontrollen forrige år (inn i årsrapport eller særskilt rapport)
Gjennomføre risikovurderinger og utarbeide kontrollmatriser i tråd med vedtak
2.kvartal
Gjennomføre rådmannsnivåets overordnede risikovurdering
Gjennomføre brukerundersøkelse innenfor utvalgte områder
Gjennomføre/utarbeide nøkkelkontroller ² og teste resultater
3.kvartal
Oppdatering av rutinebeskrivelser, prosedyrer mv
Tjenesteanalyse med oppmerksomhet på forbedringsområder for områder hvor det er gjennomført brukerundersøkelse.
4.kvartal
Vedtak for neste år: Særskilte analyser eller forbedringsprosesser Områder som skal risikovurderes

² En kontroll kan defineres som en nøkkelkontroll dersom det er sannsynlig at en eller flere kritiske risikoområder er omfattet, og vesentlige feil eller avvik blir avdekket eller forhindret av kontrollen/tiltaket.

Gjøvik kommune**GJENNOMFØRTE OG PLANLAGTE INTERNREVISJONER
2017-2020**

Sluttbehandles i: Kontrollutvalget			
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. *Fikk ikke økonomiopplæring* (artikkel i OA, 27.01.2020) Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

**Rådmannens presentasjon av gjennomførte og planlagte internrevisjoner 2017-2020
tas til orientering.**

SAKSOPPLYSNINGER:

Gjøvik kommune har etablert et eget system for gjennomføring av internrevisjon i organisasjonen. Dette betyr at organisasjonen selv kontrollerer at vi gjør som man sier at man skal gjøre for å sikre tilfredsstillende kontroll. Det er etablert et eget revisjonsteam i kommunen, organisering under HR Stab.

Kontrollutvalget har stor nytte av å få innblikk i de gjennomførte internrevisjonene. Dette med tanke på samordning i forhold til egne kontrollaktiviteter og for å bli orientert om resultatene av gjennomførte revisjoner og hvordan disse er fulgt opp.

Med bakgrunn i dette er rådmannen invitert til å orientere om gjennomførte revisjoner de siste årene og planlagte revisjoner inneværende år.

Kontrollutvalget har tidligere etablert rutine for å holde seg oppdatert på gjennomførte internrevisjoner. Sist rådmannen orienterte var i kontrollutvalgets møte den 30.03.2017. Nedenfor følger utdrag fra møteprotokollen fra dette møtet:

**PRESENTASJON AV GJENNOMFØRTE INTERNREVISJONER
2016**

Fra behandlingen:

Organisasjonsrådgiver og revisjonsleder for internrevisjonen Lene Melbye presenterte organiseringen av internrevisjon i Gjøvik kommune, revisjonsplan for 2017 og gjennomførte revisjoner i 2016. Rådmann Magnus Mathisen supplerte.

Følgende internrevisjoner ble presentert:

- Informasjonssikkerhet – planlagt revisjon (reviderte enheter: HR-avdelingen, korttidsavdelingen v/Haugtun omsorgssenter, barnevernet og Grande skole).
- Utbetaling av tilskudd til private barnehager i Gjøvik kommune – hendelsesbasert revisjon (revidert enhet: Sektor Oppvekst, tjeneste Barnehage).

Vedtak, enstemmig:

1. Kontrollutvalget stiller seg svært positivt til at rådmannen har etablert et system for gjennomføring av årlige internrevisjoner. Kontrollutvalget mener dette er et godt tiltak for å styrke kommunens internkontrollsystem og som bidrag til læring og forbedring i organisasjonen.
2. Presentasjon av følgende gjennomførte internrevisjoner tas til orientering:
 - Informasjonssikkerhet (reviderte enheter: HR-avdelingen, korttidsavdelingen v/Haugtun omsorgssenter, barnevernet og Grande skole).
 - Utbetaling av tilskudd til private barnehager i Gjøvik kommune (revidert enhet: Sektor Oppvekst, tjeneste Barnehage).
3. Kontrollutvalget etablerer rutine med en årlig presentasjon av internrevisjoner gjennomført foregående år.
4. Kontrollutvalget ber om å få tilsendt revisjonsplanen for 2017.
5. Internrevisjonsrapporten «Utbetaling av tilskudd til private barnehager i Gjøvik kommune» oversendes Innlandet Revisjon IKS til orientering. Innlandet Revisjon IKS bes om å ta hensyn til denne i sitt arbeid med kontrollutvalgets bestilling av gjennomgang innenfor samme område.

VEDLEGG 1

Selge bolig?

Kontakt distriktets største
eiendomsmegler i dag
på 61 18 13 00.

PARTNERS

Eiendomsmegling

partnereiendomsmegling.no

Oppland

ARBEIDERBLAD

MANDAG

27. januar 2020

Uke 5 - Nr. 22

97. årgang

Løssalg kr. 40

oa.no

REVISJONEN ETTER 19 MILLIONERSSPREKK

- Fikk ikke økonomi-opplæring

GJØVIK

LÆRINGGSSEN

17-ÅRSVERKTMÅBORT

Skolesjef Hilde Dahl Lønstad
sier det er nødvendig å redusere
bemanningen.

SIDE 2-3

FOTO: HENNING GULBRANDSEN

NYTT FESTILBUD I GJØVIK

- Alle ville
til «Hemmat»

Lena Pernille Marschall
og Iver Granberg Strand
bakken.

SIDE 12-13

IDA FLYTTET FRA GLASGOW TIL HUNNDALEN

Vil bli god
på ski

Ida Ewald (17mån),
Hedda Magnussen (14v)
og Karoline Røstøen.

SIDE 22-23

Tipsoss:
6118 93 00
E-post:
tips@oa.no

oa
Nyheter

Over 30 skolel

GJØVIK: Politiet tar alle trusler på alvor, sier stabs-sjef Pål Erik Teigen i Innlandet politidistrikt (innfelt i bildet).

14. januar rykket bevæpnet politi ut til Gjøvik videregående skole etter en trussel om skoleskyting. De siste månedene har flere skoler i hele landet mottatt trusler.

■ Gjøvik læringscenter brukte 19 millioner for mye

Internrevisjon ser

GJØVIK: Både skole-sjef og rektor forteller om manglende økonomioppfølging til revisjonsteamet som har undersøkt hvordan det er mulig at Gjøvik Læringscenter kunne bruke 19 millioner kroner for mye før alarmklokkene ringte.

KRISTIN STAVIK MOSHAGEN
HENNING GULBRANDSEN
redaksjonen@oa.no

Det ble i høst avdekket et budsjettavvik ved Gjøvik Læringscenter på snaut 19 millioner kroner for 2019. På toppen av det hele kom et inntektsført persontilskudd for 2018 på drøyt 3,5 millioner kroner som ikke ble mottatt på rådhuset.

I realiteten dreide det seg om en budsjettprognose for 2019 på vel 19 millioner kroner i minus ved læringscenteret.

Nå har Gjøvik kommune foretatt en internrevisjon for å finne årsaken. Rapporten skal på politikernes bord onsdag.

SVIKT I OPPLÆRING

Revisjonsteamets oppgave er å avdekke om det foreligger svikt på systemnivå, samt å komme med anbefalinger knyttet til forbedringer for å redusere risiko og avvik.

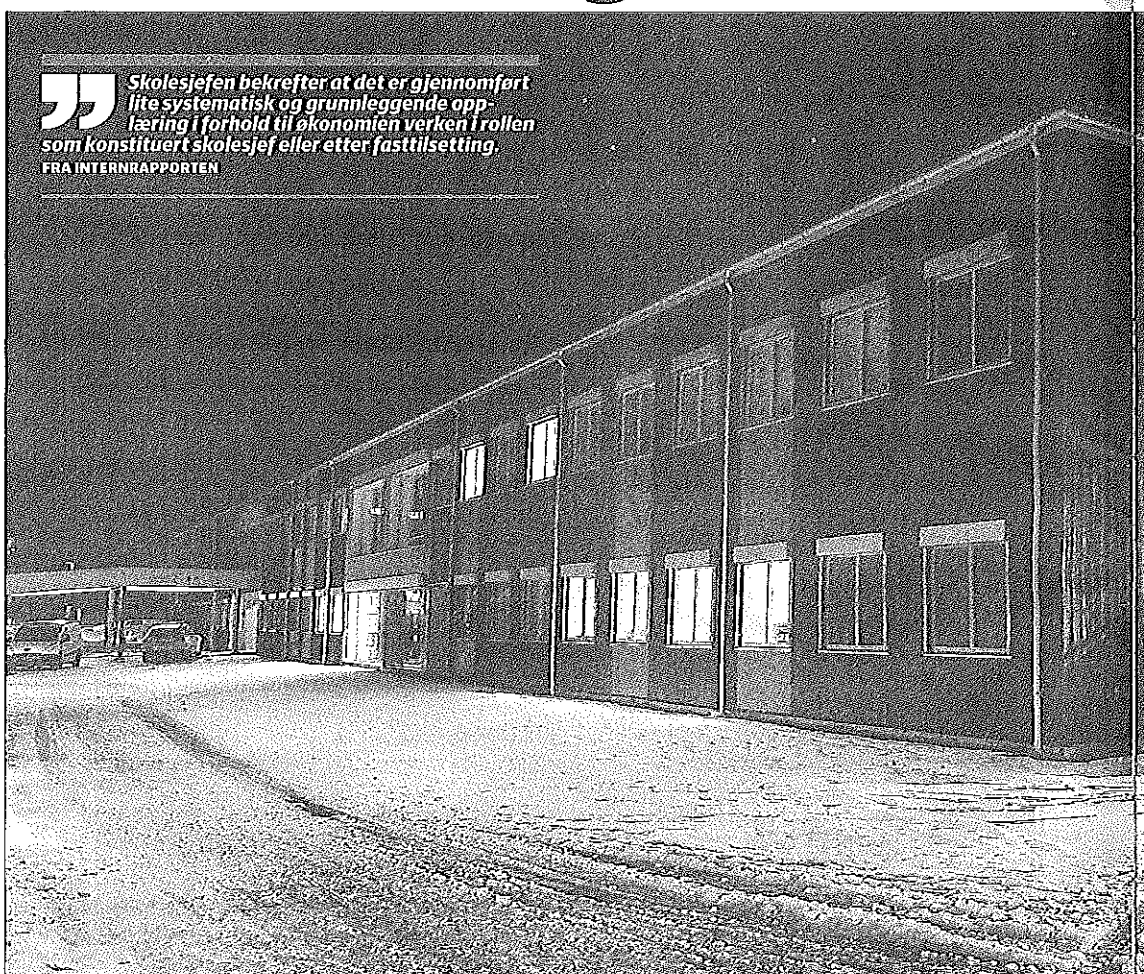
Arbeidet er ledet av Lene Melbye, og det er funnet svikt i blant annet opplæring av ansatte med budsjettansvar. Det påpekes blant annet i rapportens konklusjon at «linjeledelse har mangelfull systematisk oppfølging av rektor i budsjettprosessen».

SAVNER INTERNT NETTVERK

Rektor ved Gjøvik Læringscenter, Anne Berit Nonnestad, beskriver at det ikke er blitt gitt systematisk opplæring innenfor økonomi og kjen-

Skolesjefen bekrefter at det er gjennomført lite systematisk og grunnleggende opplæring i forhold til økonomien verken i rollen som konstituert skolesjef eller etter fasttilsetting.

FRA INTERNRAPPORTEN

ner ikke til at det utarbeidet en intern plan for opplæring. Hun har opplyst til revisjonsteamet at hun savner et nettverk internt i kommunen, og at det kan oppleves som en ensom jobb å være rektor på læringscenteret.

Også skolesjef Hilde Dahl Lønstad påpeker også mangelfull økonomisk opplæring i sin rolle.

«Skolesjefen bekrefter at det er gjennomført lite systematisk

og grunnleggende opplæring i forhold til økonomien verken i rollen som konstituert skolesjef eller etter fasttilsetting. Det har vært gitt felles opplæring på noen områder og noe gitt av kommunalsjef. Noe er funnet ut på egen hånd og noe er basert på erfaringer fra annen rolle i organisasjonen», står det i rapporten.

NAV SØKTE IKKE MIDLER

Av ulike årsaker søkte ikke Nav om midler hos IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) for ekstra tilskudd for Gjøvik Læringscenter. Det

te var knyttet til tre søknader som læringscenteret hadde levert nødvendig grunnlag for. Dette utgjorde ca. 800.000 kroner og måtte dekkes av fond.

Årsaken til at søknadene ikke ble sendt er knyttet opp mot flere uheldige omstendigheter, opplyser rapporten om.

KOMPLEKSE ÅRSAKER

Revisjonen har også avdekket at det har vært ulike omstendigheter som har vært medvirkende årsak til at budsjettavviket har oppstått ved Gjøvik læringscenter.

Det vises blant annet til kompleks tilskuddsordning i IMDI, endring av et regelverk og en ambisiøs beregning av inntekter basert på tidligere erfaringstall, ikke telling og iverksatte tiltak.

BEDRE OPPLÆRINGEN

Rådmannen anbefales å sette i gang en bedre opplæring av ledere i kommunen. Det anbefales også en mer tydeliggjøring av ansvar, samt at kommunen må endre praksis når det gjelder budsjettering av tilskuddene fra IMDI.

Videre mener revisjons-

Trusler i Innlandet

Ifølge stabssjef Pål Erik Teigen har det vært over 30 trusler mot skoler i Innlandet, og flere hundre trusler på landsbasis de siste månedene. Nesten alle politidistrikter skal være rammet. Også bedrifter i noen politidistrikter har opplevd trusler.

– Truslene kommer for å skape uro i samfunnet. De som kommer med truslene vil skape redsel og frykt, sier Teigen.

Politiet i Innlandet mottar meldinger fra bekymrede elever, foreldre og ansatte ved skoler, men Teigen er opptatt av at folk ikke skal gå rundt og være redde.

– Det er ingen fare. Det er trygt å gå på skolen og fortsette undervisningen, sier Teigen.

Han forklarer at politiet tar alle truslene på alvor.

– Vi gjør en grundig analyse og vurdering av alle trusler. Deretter reagerer vi og gjør tiltak, sier Teigen.

Han opplyser at de gjør tiltak som ikke nødvendigvis er synlige ved skolene. Han forsikrer om at det vil bli gjort nødvendige tiltak dersom reelle trusler dukker opp.

– Vi gjør både skjulte og synlige tiltak, sier Teigen, som legger til at truslene hittil har hatt som formål å spre frykt.

På oa.no nå:

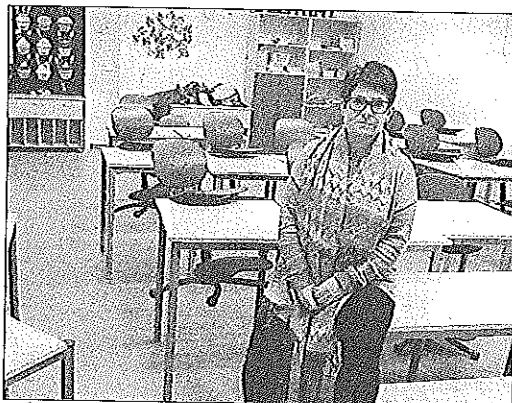
Politiet tar alle trusler på alvor, sier stabssjef Pål Erik Teigen i Innlandet politidistrikt.

14. januar rykket bevæpnet politi ut til Gjøvik videregående skole etter en trussel om skoleskyting. De siste månedene har flere skoler i hele landet mottatt trusler.

Ifølge stabssjef Pål Erik Teigen har det vært over 30 trusler mot skoler i Innlandet, og flere hundre trusler på landsbasis de siste månedene. Nesten alle politidistrikter skal være rammet. Også bedrifter i noen politidistrikter har opplevd trusler.

Alltid de siste lokale nyhetene: oa.no

på årsaken

MÅ KUTTE: Skolesjef Hilde Dahl Lønstad sier det er nødvendig å redusere bemanningen med 17 årsverk på Gjøvik læringscenter.

FOTO: HENNING GULBRANDSEN

- 17 årsverk må bort

GJØVIK: Underskuddet på 19 millioner får konsekvenser for nesten halvparten av de ansatte lærerne ved Gjøvik Læringscenter.

HENNING GULBRANDSEN
henning.gulbrandsen@oa.no

– Det er satt i gang en nedbemanningssprosess, sier skolesjef Hilde Dahl Lønstad.

Det ble i hast avdekket et budsjettavvik ved Gjøvik Læringscenter på snaut 15,5 millioner kroner for 2019. På toppen av det hele kom et inntektsført persontilskudd for 2018 på drøyt 3,5 millioner kroner som ikke ble mottatt på rådhuset.

I realiteten dreide det seg om en budsjettprognose for 2019 på vel 19 millioner kroner i minus ved læringscenteret.

– Som en konsekvens av at

elevtallet går ned ved Gjøvik Læringscenter på bakgrunn av færre flyktninger til kommunen, er det nødvendig å redusere bemanningen med ca. 17 årsverk. Dette er bakgrunnen for at det er i gang en nedbemanningssprosess ved læringscenteret, sier Dahl Lønstad.

Hun opplyser at Gjøvik kommune vil så langt det er mulig gjøre forsøk på å finne annet passende arbeid til de overtalte ansatte.

Hovedtillitsvalgt i Utdanningsforbundet, Aud Heiberg har bistått de ansatte i prosessen.

– Jeg har vært med på drøftinger med arbeidsgiver. Alle ansatte får fortsette ut dette skoleåret på Gjøvik læringscenter. Jeg håper å få til en god løsning for alle ansatte også etter sommeren, sier Heiberg.

MILLION-UNDERSKUDD:

Senteret gikk med 19 millioner kroner i minus i 2019. Nå er det foretatt en internrevisjon i Gjøvik kommune.

FOTO:
HENNING
GULBRANDSEN

teamet at kommunen tar en overordnet diskusjon angående hvilke tjenester som skal ytes ved læringscenteret.

GJØVIK LÆRINGSSENTER

- Et kommunalt drevet senter med 300-400 elever og 40-50 ansatte.
- Rundt 50 nasjonaliteter og språk er representert på skolen.
- Skolen gir opplæring til voksne som har rettigheter etter Introduksjonsloven og Opplæringsloven.

MARKISER - SCREENS - INTERIØRGARDINER - GARASJEPORTER

VINTERSALE!

-30%

PA HENNING GULBRANDSEN

27.01-08.03.

Fasade
PRODUKTER

Gratis befaring: 911 50 200
Direkten: 454 11 718

BJØRN OLSEN
Din lokale salgskonsulent

alfa
installasjon

**TRENGER DU
ELEKTRIKER?**

RING TLF. 61 17 18 23

Dognvakt for våre kunder:
Tlf. 951 36 708

www.alfainstallasjon.no

elkonor

Gjøvik kommune**PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON: FORELØPIGE
RISIKOVURDERINGER OG PRORITERINGER**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Organisasjonskart Gjøvik kommune

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:**SAKSOPPLYSNINGER:****Bakgrunn/oppsummering:**

Kontrollutvalget har satt i gang en prosess med en rekke aktiviteter som skal føre frem til en plan for forvaltningsrevisjon som skal legges frem for kommunestyret til godkjenning til høsten.

Planen skal som kjent baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Det kan være hensiktsmessig å allerede nå lage et oppsett som vi benytter underveis i prosessen der foreløpige vurderinger/prioriteringer fremgår. Oppsettet drøftes på hvert møte frem til arbeidet med planen er avsluttet.

Erfaring fra forrige valgperiode er at det er hensiktsmessig å ta utgangspunkt i kommunens organisasjonskart når man skal lage et oppsett. På den måten sikrer man at alle områder i kommunen blir vurdert.

Saken legges frem til drøfting uten forslag til vedtak.

Innspill/tema fra kontrollutvalget i forrige valgperiode:

- Skole: Opplæringsloven vs. arbeidsmiljøloven (KU-sak 45/19)
- Skole: Fylkesmannens tilsynsrapport – læringsmiljø (KU-sak 45/19)
- Risikovurderinger i fm. bosetting av vanskeligstilte (KU-sak 47/19)
- Bosetting av vanskeligstilte
- Innspill til ny plan for forvaltningsrevisjon:
 - Avviksregistrering – skole (KU-sak 45/19)
 - Avviksregistrering – hele kommunen (KU-sak 46/19)
 - PP-tjenesten (KU-sak 50/17, pkt. 4).
 - Psykiatri (KU-sak 70/16)
 - Målstyring (KU-sak 77/16)
- Tilstandsrapport for grunnskolen i Gjøvik + div. tema (KU-sak 59/18)
- Forundersøkelse – tema: Næringsutvikling (KU-sak 07/19)
- Barnevernet i Gjøvik kommune: Generell presentasjon + oppfølging av Kommunebarometeret (KU-sak 07/19, jf. KU-sak 48/18)
- Sykefraværsarbeidet i Gjøvik kommune (KU-sak 30/18, 1. halvår 2019)
- Risikovurderinger og korrupsjonsforebyggende arbeid på politisk nivå (KU-sak 42/18)
- Oppfølging av råd om etablering av tipsmottak (KU-sak 42/18, jf. KU-sak 35/18)
- Implementering av ny personopplysningslov (KU-sak 25/18, våren 2019?)
- Digitalisering – orienteringssak (KU-sak 14/18)

Innspill til fellesprosjekter med andre kommuner/kontrollutvalg:

- Gjøvik og Land barneverntjeneste (interkommunalt samarbeid, Gjøvik vertskommune)

ARBEIDSSKJEMA - Oversikt over foreløpige prioriteringer – tema/områder:

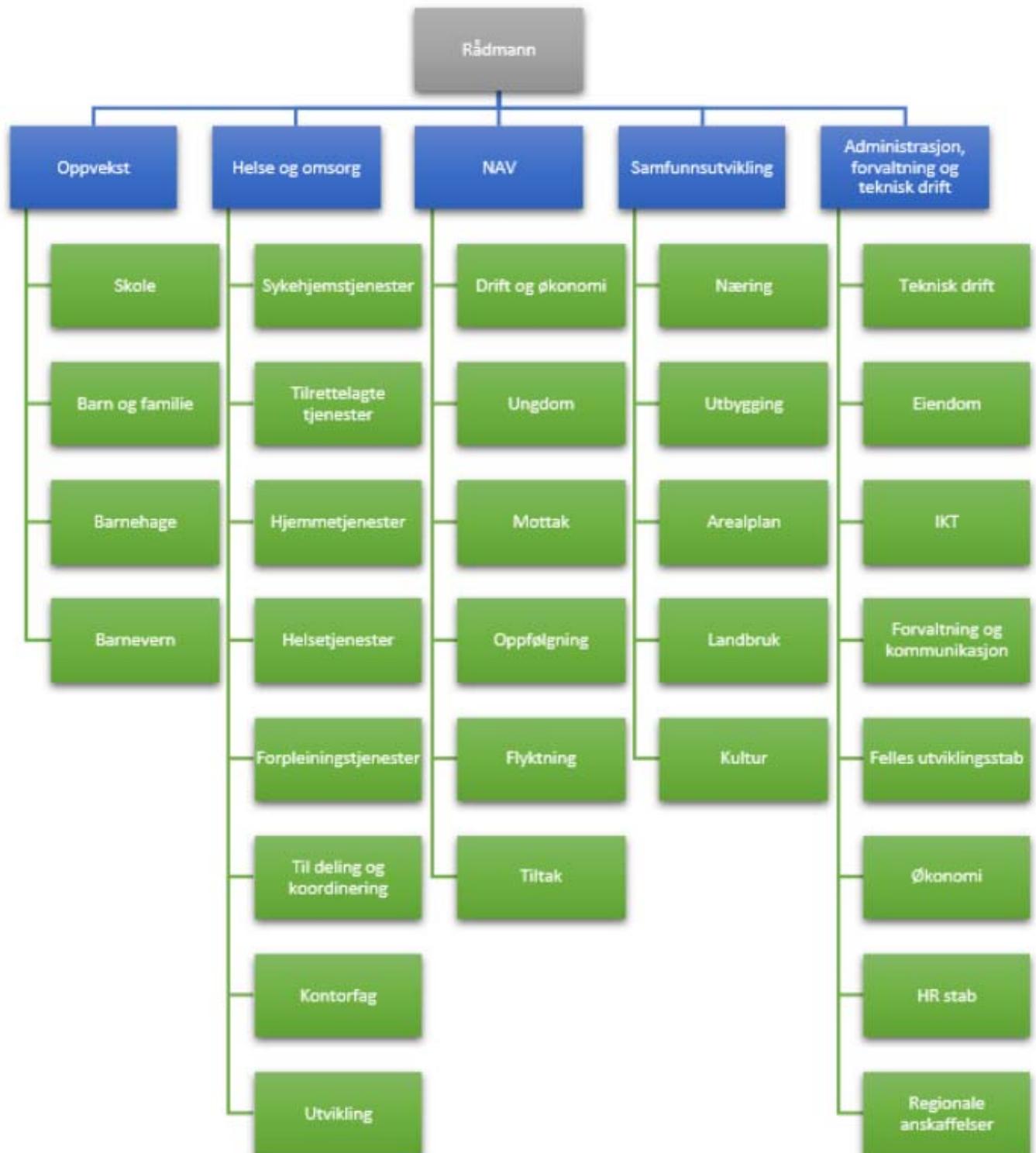
Sektor for oppvekst	
Skole	
Barn og familie	
Barnehage	
Barnevern	• Interkommunalt samarbeid med Gjøvik som vertskommune. Samarbeide om felles revisjonsprosjekt (kontrollutvalgene i Gjøvik, Nordre Land og Søndre Land) – problemstillinger?
Sektor for helse og omsorg	
Sykehjemstjenester	
Tilrettelagte tjenester	
Hjemmetjenester	
Helsetjenester	
Forpleiningstjenester	
Tildeling og koordinering	

Kontorfag	
Utvikling	
Sektor for NAV (kommunal del NAV Gjøvik)	
Drift og økonomi	
Ungdom	
Mottak	
Oppfølging	
Flyktning	
Tiltak	
Sektor for samfunnsutvikling	
Næring	
Utbygging	
Arealplan	
Landbruk	
Kultur	
Sektor for administrasjon, forvaltning og teknisk drift	
IKT	• Informasjonssikkerhet / etterlevelse av personopplysningsloven
Forvaltning- og kommunikasjon	
Felles utviklingsstab	
Økonomi	• Finansforvaltning • Anskaffelser under terskelverdier (ikke krav til utlysing)
HR stab	• Sykefraværsarbeidet
Regionale anskaffelser	• Etikk og korrupsjonsforebyggende arbeid • Etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser (anskaffelser over terskelverdier)
Teknisk drift	
Eiendom	

ORGANISASJONSKART – GJØVIK KOMMUNE

(KILDE: Årsrapport 2018)

Gjøvik kommune har 2924 ansatte fordelt på 2159 årsverk.
Organisasjonen består av 5 sektorer.

Gjøvik kommune**ÅRSRAPPORT OG AVREGNING 2019 FRA INNLANDET
REVISJON IKS**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Årsrapport 2019 fra Innlandet Revisjon IKS
2. Avregning av total ressursbruk for revisjon 2019

Vedlegg 1

Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

Årsrapport 2019 og avregning av total ressursbruk for revisjon for 2019 fra Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

I tråd med avtale mellom kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS fremlegges:

- Årsrapport 2019 (oversikt over tidsbruk for året m/kommentarer)
- Avregning for 2019 (økonomisk oppgjør for fjoråret, avregning av faktisk tidsbruk mot budsjettet/a-konto)

Den vedlagte årsrapporten (se vedlegg 1) viser at det for fjoråret er benyttet/fakturert totalt 1339 timer. Dette er 381 timer mindre enn budsjett/oppdragsavtale. Mindreforbruket skyldes i delvis besparelse på regnskapsrevisjon (114 timer) og delvis besparelse på bestilte tjenester/forvaltingsrevisjon (233 timer).

Årsrapport og avregning legges frem til orientering.

Innlandet Revisjon IKS

Lillehammer, 20.01.20

J.nr./Referanse: 2020-024 /BH

Til Gjøvik kommune
v/Kontrollutvalget

Avregning av total ressursbruk revisjon 2019

Selskapsavtalen for Innlandet Revisjon IKS fastsetter prinsipp for prising og fakturering. I avtalens § 5 heter det følgende:

”Selskapet skal fakturere sine tjenester ut i fra reelt medgått ressursbruk på det enkelte oppdrag. Regnskapsrevisjon (inkl. attestasjoner/bekreftelser), forvaltningsrevisjon og veiledningstjenester m.v. skal forhåndsavtales med den enkelte deltaker i en oppdragsavtale. Selskapet skal alltid operere med en timesats som gjør at selskapet over tid ikke er egnet til å gå med overskudd (selvkostprinsipp).”

Avregningen for kommunen viser følgende tidsforbruk, timepriser og revisjonskostnader i 2019:

	Timer	Pris	Kostnad
REGNSKAPSREVISJON			
Revisjon av årsregnskapet	734	960	704 640
Attestasjoner og revisjonsuttalelser	247	960	237 120
Veiledning og bistand	15	960	14 400
SUM REGNSKAPSREVISJON	996	960	956 160
BESTILTE TJENESTER			
Bestilte mindre undersøkelser	-	-	-
Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll	317	1 088	344 782
SUM BESTILTE TJENESTER	317		344 782
Møter i KU og KST	26	1 050	27 300
Sum leverte tjenester	1 339		1 328 242
Betalt akonto gjennom året			1 706 100
Differanse leverte tjenester og betalt			- 377 858

For mye betalt vil bli trukket fra på å kontobeløpet for andre tertial 2020.

Hovedkontor:
Kirkegata 76
2609 Lillehammer
Tlf. 61289080

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61289080

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3
2670 Otta
Tlf. 61289080

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
www.irev.no
Postboks 153
2626 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 16041146927

Med hilsen

Bjørg Hagen
Daglig leder

Kopi til: Kommunedirektøren

Innlandet Revisjon IKS

Lillehammer, 16. januar 2020

J.nr./Referanse: 2020-005 BH

Til Kontrollutvalget i Gjøvik kommune
v/sekretariatet

Årsrapport 2019

Det vises til oppdragsavtalen pkt. 4.5. Innlandet Revisjon IKS skal rapportere til kontrollutvalget på samme nivå som oppdragsavtalen per 30.04., 31.08. og 31.12. Rapporten skal begrunne eventuelle vesentlige avvik mellom budsjett og prognose.

Nedenfor følger oversikt over ressursbruk per 31.12.2019.

	OPPDRAKS AVTALE		FORBRUK		Differanse
	Timer	Pris	Timer	Pris	Timer
REGNSKAPSREVISJON					
Revisjon av årsregnskapet	880	960	734	960	146
Attestasjoner og revisjonsuttalelser	200	960	247	960	-47
Veiledning og bistand	30	960	15	960	15
SUM REGNSKAPSREVISJON	1110	960	996	960	114
BESTILTE TJENESTER					
Bestilte mindre undersøkelser	50	1050			50
Forvaltningsrevisjon	500	1050	155	1140	345
Selskapskontroll	0	1050	162	1038	-162
SUM BESTILTE TJENESTER	550	1050	317	1088	233
Møter i KU og KST	60	1050	26	1050	34
SUM TIMER	1720		1339		381

Kommentarer vedrørende regnskapsrevisjon

Det er samlet for regnskapsrevisjon et mindre forbruk i forhold til oppdragsavtalen på 114 timer. Årsaken til mindre forbruket er effektivisering av regnskapsrevisjon ved standardisering og økende bruk av ikt verktøyet samt at vi bygger på tidligere kontroller. Det er ingen nummererte brev til oppfølging.

Hovedkontor:
Kirkegata 76
2609 Lillehammer
Tlf. 61289080

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61289080

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3
2670 Otta
Tlf. 61289080

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
www.irev.no
Postboks 988
2626 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 16041146927

Kommentarer vedrørende forvaltningsrevisjon og selskapskontroll

Prosjekt	Forbruk 2019			Forbruk avslutta prosjekter/ Prognose pågående prosjekter. Sum over alle år inkl. foranalyse og prosjektplan			Kommentarer
	Timer	Kroner	Pris	Timer	Kroner	Pris	
10401 SK Horisont Miljøpark IKS.	162	168082	1038	194	201615	1038	<u>Prosjektet er avsluttet og rapport er lagt fram for KU i oktober.</u> Timeforbruk for hele prosjektet inkl. foranalyse ble 458 timer som er fordelt mellom kommunene etter eierandel. Timeforbruket ble litt lavere enn anslått.
10399 Fastlegetjenesten Gjøvik kommune	10	10830	1140	161	179273	1112	<u>Prosjektet er avsluttet og rapport ble lagt fram for KU i januar.</u> Det er brukt til sammen 161 timer, fordelt med 152 timer i 2018 og 9,5 timer i 2019. Dette er i samsvar med anslaget.
10402 Investeringsprosjektet Gjøvik barnehage	111	125970	1140	131	148725	1135	<u>Prosjektet er avsluttet og rapport er lagt fram for KU i mars.</u> Anslått timeforbruk var 150 timer. Forbruket ble 131 timer fordelt med 20 timer i 2018 og 111 timer i 2019.
10406 Kjøp og salg Stokke Nedre	35	39900	1140	63	70425	1127	<u>Prosjektet er avsluttet og rapport ble lagt fram for KU i januar.</u> Anslått timeforbruk var 100 timer. Forbruket ble 62,5 timer fordelt med 27,5 timer i 2018 og 35 timer i 2019.
Sum	317	344782	1088	549	600038	1093	
Oppdragsavtale bestilte tjenester 2019	550	577500	1050				

Björg Hagen

Björg Hagen
Daglig leder

SAK NR. 18/2020

Gjøvik kommune

REFERATSAKER

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	13.02.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:	
1. Vedtak i kommunestyret 28.11.2019 – sak 138/2019: Revisjonsrapport – Selskapskontroll Horisont Miljøpark IKS	Vedlegg 1
2. Diverse avisartikler	Vedlegg 2
3. Neste møte: Tidspunkt/saksliste	Muntlig orientering

FORSLAG TIL VEDTAK:

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg 1

Kommunestyret 28.11.2019:

SAK 138/2019: Revisjonsrapport - Selskapskontroll Horisont Miljøpark IKS

Behandling:

Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET:

1. Kommunestyret har merket seg revisjonsrapportens hovedkonklusjoner:

a) Vedr. selvkostfond:

Selvkostregnskapet er utarbeidet i henhold til departementets retningslinjer. Dagens praksis med selvkostfond for renovasjon, både i kommunene og i selskapet, er ikke i tråd med retningslinjene eller kommunenes eierstrategi.

b) Vedr. skille mellom nærings- og husholdningsavfall:

Selskapet har tilfredsstillende rutiner for regnskapsføring og fordeling av kostnader mellom nærings- og husholdningsavfall. Det skilles derimot ikke mellom de to områdene i selskapets balanseregnskap, noe som ikke er i henhold til avfallsforskriften.

c) Vedr. kostnadsfordeling mellom kommunene:

Gjeldende praksis, der kostnadene hovedsakelig fordeles mellom kommunene etter eierandel, kan forsvares sett opp mot retningslinjene.

d) Vedr. effektiv drift:

Horisont Miljøpark IKS viser til en rekke tiltak for å forbedre effektiviteten, men de har ikke satt mål for effektivitet eller forbedring i effektivitet.

e) Vedr. kvalitet og beredskapen for tjenestene:

Resultatet fra kundeundersøkelsen våren 2019 tilsier at selskapet har noe å hente når det gjelder kundetilfredshet, og da særlig knyttet til henting av avfallet.

f) Vedr. etterlevelse av arbeidsmiljølov i datterselskapet Horisont Renovasjon AS mht. arbeidsavtaler og lønnsforhold:

Gjennomgangen har ikke avdekket feil/mangler mht. arbeidsavtaler og lønnsforhold.

g) Vedr. selskapets innføring av avgift på levering av trevirke:

Det er anledning til å innføre gebyr for spesielle avfallsfraksjoner, herunder trevirke. Det er kommunestyret som skal fastsette avfallsgebyrer i henhold til avfallsforskriften.

h) Vedr. selskapets avtale om salg av trevirke til Eidsiva Bioenergi AS:

Revisjonens undersøkelser gir ingen indikasjoner på at selskapet ikke oppnår konkurransedyktige priser for trevirke ved salg til Eidsiva Bioenergi AS.

i) Vedr. selskapet utbyttepolitikk:

Representantskapet må årlig ta stilling til utbetaling av utbytte «etter forslag fra styret eller med styrets samtykke», jf. lov om interkommunale selskap § 29.

2. Kommunestyret ber kommunens eierrepresentant (ordfører) og rådmannen følge opp at:

- a) Horisont og eierkommunene tar konsekvensen av at avgifter for levering av avfall på gjenvinningsstasjonene regnes som avfallsgebyr. Kommunestyret skal fastsette gebyret.
- b) Renovasjonsforskrift for Gjøvik-regionen bør klargjøres, slik at det går fram at det er anledning til å pålegge avgift for levering av definerte avfallsfraksjoner
- c) Så lenge det er uttrykt fra eierne at selvkostfondet skal ligge i kommunene, bør fondet i Horisont avvikles.
- d) Det vurderes å skille på husholdning og næring i balansen i regnskapet til Horisont Miljøpark IKS.
- e) Selskapet følger opp kundeundersøkelsen 2019 med tiltak for bedre å kunne oppfylle sine forpliktelser overfor abonnentene.

3. Ved slutføring av arbeidet med politisk sak om eierstrategi i Horisont Miljøpark IKS, bes om at det tas hensyn til revisjonsrapporten funn, jf. vedtakets pkt. 1 i) om utbyttepolitikk.